

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

İnternetlə tanış
olduğu qızla
görüşə gedən
gənci
bıçaqlayıb
öldürdülər
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 dekabr 2016-cı il Cümə axşamı № 279 (6600) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Qaçqınkom" sədrindən maxinasiya etirafı

Əli Həsənov rəhbərlik etdiyi qurumdakı neqativləri boynuna aldı və məcburi köçkünlərin kommunal xidmət haqlarını fərdi qaydada ödəməsi təklifini qəbul etdi

yazısı səh.3-də

İsrail və Azərbaycanı bir-biri üçün vazkeçilməz edən səbəblər

yazısı səh.10-də

Hökumətin "yol xəritəsi"ndə nələr var...

yazısı səh.4-də

Müsavətçi oğlu Rusiya sualtı gəmilərinin necə müəllifi oldu?

yazısı səh.7-də

İrandan rəsmi Bakıya etirazların arxasındakı sirr

yazısı səh.9-də

Zahid Oruc:

"Dövlət başçısının qəzəbindən qurtulmağa çalışırlar"

yazısı səh.6-də

Başqa xalqlar təvazökar toy edir, biz isə...

yazısı səh.15-də

"Qara bazar"ın bazarı bağlanırsınız

yazısı səh.12-də

Kənd təsərrüfatından gözlənti - az pul, çox məhsul

yazısı səh.15-də

ABŞ Konqresi sanksiyalar nəzərdə tutan qanunu dəstəkləyib

yazısı səh.13-də

Azərbaycanda dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı şərtlər dəyişdirilir

yazısı səh.2-də

Piyadanı vurub öldürən avtobus sürücüsünə 9 il həbs verildi

yazısı səh.14-də

Sabiq MTN şefi dilə gəldi - niyə indi?

ELДАР MAHMUDOVDAN DÜŞMƏNLƏRİNƏ İSMARİŞ: "OĞLUMLA İŞİNİZ OLMASIN"

Keçmiş nazir vaxtilə etdiyi əməllərin girovuna çevrilib və yeganə oğlunun taleyindən narahatdır; Anar Mahmudovun adının "rabitə çetesi"nin cinayət işinin materiallarında olması təsadüf sayılmır

musavat.com
Təgrül İsmayil

yazısı səh.4-də

Bakıdan İrəvana gözdəyi, Kremlə mesaj - həftənin mühüm gəlişməsi

Netanyahunun Azərbaycan ziyarəti ilə bağlı düşmən tərəfdə baş qaldıran təlaşın maraqlı pərdəarxası var; **ekspert:** "Prezident İlham Əliyev və İsrail baş naziri ilk dəfə açıqladılar ki..." yazısı səh.8-də

Qüdrət Həsənov:
"Rusiyanın
Azərbaycanda
hərbi bazasını da
yaratmaq
mümkündür, bir
şərtlə ki..."

yazısı səh.11-də

Tanrıverdi Mustafayev:
"Azərişiq"la
bağlı
itthamların
heç bir əsası
yoxdur"

yazısı səh.3-də

Əli Əlirzayev:
"Cəmiyyətə bir
manat xeyir
vermərsən, amma
yaxşı yaşamaq
istəyirsən"

yazısı səh.5-də

15 dekabr 2016

“Qara bazar”la bağlı növbəti əməliyyat: 8 nəfər saxlanıldı

Ayı-ayrı şəxslər tərəfindən qanunsuz valyuta mübadiləsi əməliyyatlarının aparılmasına qarşı məqsədyönlü mübarizə sahəsində daxili işlər orqanları tərəfindən xüsusi əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, nazirliyin Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən daxil olmuş məlumat əsasında Xətai rayonu ərazisində yerləşən kafelərdən birində əməliyyat-axtarış tədbiri həyata keçirilib.

Nəticədə həmin obyektə qanunsuz valyuta mübadilə fəaliyyəti ilə məşğul olan Masallı rayon sakini Elnur Əkbərov, paytaxt sakinləri Fərhad Məhərrəmov və Vüsal Mikayılov 52 min ABŞ dollarını 96 min 200 manata satan zaman saxlanılıblar.

Onların üzərlərinə baxış zamanı əlavə olaraq ümumilikdə 13 min 920 ABŞ dolları məbləğində pul vəsaiti aşkar olunub.

Qeyd edilən faktla bağlı Baş İdarənin İstintaq Şöbəsinə araşdırmalar davam etdirilir.

Elə həmin gün belə bir tədbir Sumqayıt şəhərində də həyata keçirilib. Belə ki, Şəhər Polis İdarəsi əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat tədbirləri nəticəsində şəhərin 32-ci məhəlləsində yerləşən ticarət mərkəzinin ərazisində qanunsuz valyuta mübadiləsi fəaliyyəti ilə məşğul olduqlarına görə 4 nəfər - Fərmayıl Hacıyev, Xəqani Albəndayev, Azər Məmmədov, İsfəndiyar Nağıyev saxlanılıblar.

Tədbirlərin davamı olaraq bu fəaliyyətlə məşğul olan daha bir şəhər sakini İsmayıl Balayev də saxlanılıb.

Həmin şəxslər barəsində Azərbaycan İnzibati Xətalər Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə protokollar tərtib olunub.

DİN vətəndaşlara xəbərdarlıq edərək bildirir ki, ölkənin maliyyə sisteminin sabit və dayanıqlılığına, maliyyə bazarlarının fəaliyyətinin səmərəli şəkildə təmin olunmasına qarşı fəaliyyət göstərən şəxslərlə mübarizə tədbirləri bundan sonra da davam etdiriləcək. Odur ki, qanunsuz olaraq valyuta mübadiləsi ilə məşğul olan şəxslərin bu hüquqazidd əməllərdən çəkinmələri tələb olunur.

Sosial şəbəkədə tanış olduğu qızla görüşə gedən gənci bıçaqlayıb öldürdülər

Bakıda qətl törədilib. APA-nın məlumatına görə, hadisə dekabrın 14-də metronun “Memar Əcəmi” stansiyasının qarşısında qeydə alınıb. 25-30 yaşlı oğlan naməlum şəxs və ya şəxslər tərəfindən bıçaqlanaraq qətlə yetirilib.

Araşdırmalar zamanı qətlə yetirilən şəxsin 1995-ci il təvəllüdü Ələkbər Vahid oğlu Muxtarov olması müəyyən edilib.

İlkin məlumata görə, Ə.Muxtarov sosial şəbəkədə qızla tanış olub və onlar metronun “Memar Əcəmi” stansiyasının qarşısına görüş təyin ediblər. Görüş yerinə gələn Ə. Muxtarov orada naməlum şəxs tərəfindən bıçaqlanıb.

Faktla bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb, istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

“Qaya Mətbuat Yayımı” MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ön başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

“Yeni Müsavat” - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Azərbaycan KİV rəhbərləri Türkiyə parlamentində və “Anadolu” Agentliyində olublar

Azərbaycan KİV təmsilçilərinin Türkiyə paytaxtına səfər proqramı davam edir. Dekabrın 14-də nümayəndə heyəti Türkiyə Böyük Millət Məclisində görüşlər keçirib. Türkiyə Azərbaycan Parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Necdet Ünüvar təmsil etdiyi qurumun fəaliyyəti, həmçinin Türkiyə və Azərbaycan dövlətlərinin müştərək maraq dairəsində olan məsələlər barədə məlumat verib. Qarşıda duran vəzifələr barədə fikirlərini bölüşən Necdet Ünüvar iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi sahəsində KİV-lərin fəaliyyətinin də mühüm əhəmiyyət daşıdığını qeyd edib.

Fondun icraçı direktoru, nümayəndə heyətinin rəhbəri Vüqar Səfəri KİV təmsilçilərinin Ankaraya səfərinin məqsədi, həmçinin Azərbaycanda KİV-in durumu və rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti barədə məlumat verib. O, Azərbaycan KİV-lərinin iki ölkə əlaqələrinin inkişafına xidmət edən istənilən fəaliyyətə informasiya dəstəyi verməyi hazır olduğunu vurğulayıb.

Nümayəndə heyətinin növbəti görüşü “Anadolu” Agentliyində keçirilib. KİV rəhbərləri agentliyin ofisi, texniki imkanları və struktur bölmələri ilə tanış olublar. “Anadolu” Agentliyinin genel yayın yönetmeni Metin Mutanoğlu rəhbərlik etdiyi qurumun Azərbaycan KİV-ləri ilə əlaqələri və bu yöndə yeni planları barədə məlumat verib. Görüş iştirakçıları arasında qarşılıqlı əlaqələrin inkişaf etdirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılıb.

Yurddışı Türklər və Akraba Topluluqlar Başqanlığına (ATATB) gələn Azərbaycan KİV təmsilçilərini ATATB başqanı Mehmet Köse qəbul edib. ATATB-in fəaliyyəti barədə məlumat verən Mehmet Köse Azərbaycan və Türkiyə diaspor təşkilatlarının sıx əməkdaşlıq etdiyini vurğulayaraq, bu əməkdaşlığın daha da möh-

kəmləndirilməsi üçün yeni proqramlar hazırlandığını bildiri. O, iki diaspor təşkilatının əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsi, dünyada təsir gücünün artması üçün medianın yardımının da əhəmiyyətini vurğulayıb.

V.Səfəri Azərbaycan KİV-lərinin iki ölkənin diaspor təşkilatlarının əməkdaşlığının inkişafına təkan verən layihələrə dəstəklədiklərini önə çəkərək, ATATB-la əlaqələrin də inkişaf etdirilməsinə önəm verildiyini bildiri.

KİV təmsilçilərinin səfər proqramı KİVDF-nin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilir. Heyətinin tərkibinə fondun icraçı direktoru Vüqar Səfəri, Prezident Administrasiyasının İctimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdür müavini Vüqar Əliyev, “Yeni Müsavat” qəzetinin baş redaktoru Rauf Arifoğlu, “Yeni Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru, deputatı Hikmət Məmmədov, “Xalq qəzeti”nin baş redaktoru Həsən Həsənov, fondun Müşahidə Şurasının sədr müavini, “İki Sahil” qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə, “Səs” qəzetinin baş redaktoru Bəhruz Quliyev, fondun Müşahidə Şurasının üzvü, “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid, “Palitra” qəzetinin baş redaktoru Namiq Əliyev, “Bakı-xəbər” qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyev, fondun Müşahidə Şurasının üzvü, JuHI sədri Müşfiq Ələsgəri, “Olaylar” qəzetinin baş redaktoru Yunus Oğuz, “Mediainfo.az” İnformasiya Agentliyinin baş redaktoru Emin Axundov, “Şərqi qapısı” qəzetinin baş redaktoru Tural Səfərov və fondun aparıcı məsləhətçisi Ramin Kərimli daxildir.

Səfər proqramı dekabrın 16-dək davam edəcək.

“Nazirlər Kabineti qəbul imtahanlarının ödənişli olması barədə qərar qəbul edəcək”

“Azərbaycanda imtahanların ödənişli olması üçün Dövlət İmtahan Mərkəzinin xidmətləri Tarif Şurasının müvafiq siyahısına daxil ediləcəkdir. Nazirlər Kabineti tərəfindən müvafiq qərar verildikdən sonra yeni xidmətlər ictimaiyyətə açılacaq”.

APA-nın xəbərinə görə, bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə “Ümumi təhsil pilləsində təhsil alanların yekun qiymətləndirilməsinin (attestasiyasının) aparılması qaydaları” ilə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransında bildiri.

DİM Direktorlar Şurasının sədri vurğulayıb ki, imtahanların hansı formada keçirilməsi barədə işçi qrup səviyyəsində müzakirələr daimi aparılır. O deyib ki, iqtisadçılar, Dövlət İmtahan Mərkəzi və Tarif Şurasının mütəxəssisləri ilə birgə müzakirələr aparıldıqdan sonra müəyyən sənədlər hazırlanaraq Maliyyə Nazirliyinə təqdim edilir, amma bu prosesləri hüquqi müstəviyə keçirmək üçün Nazirlər Kabinetinin qərarı lazımdır. “Prezidentin aprel ayında Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə bağlı müvafiq fərmanı

var idi. Nazirlər Kabinetinə göstəriş verilib ki, bütün qanunlar və normativ sənədlər yeni fərmana əsasən uyğunlaşdırılsın. İlk olaraq bu uyğunlaşdırma aparılmalıdır. Bundan sonra artıq yeni funksiyalarımızın necə icra olunacağı müəyyənləşəcək və bu sahədə legitimlik yaranacaq. Daha sonra ictimaiyyətə yeniliklər barədə açıqlama verə biləcəyik. Hazırda Dövlət İmtahan Mərkəzi olaraq bununla əlaqədar hökumətin qərarını gözləyirik”.

Azərbaycanda dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı şərtlər dəyişdirilir

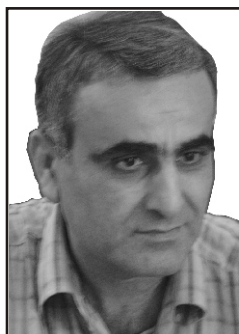
Azərbaycanda dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı şərtlərdə və qaydalarda dəyişiklik edilir. APA-nın məlumatına görə, bununla bağlı Azərbaycan Prezidentinin təqdimatı ilə “Büdcə sistemi haqqında” Qanunun 20-ci (Dövlət büdcəsinin icrası barədə hesabat) maddəsinə əlavə və dəyişiklik təklif edilir.

Layihəyə əsasən, maddəyə əlavə edilən 2-2-ci bəndə görə, dövlət büdcəsinin icrası barədə illik hesabat və müvafiq qanun layihəsi növbəti ilin may ayının 5-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilir. Maddənin 3-cü bəndinə edilən dəyişikliyə görə isə dövlət büdcəsinin icrası barədə hesabat özündə digər məlumatlarla yanaşı bütün dövlət borcları, il ərzində götürülən dövlət borcları, o cümlədən buraxılmış dövlət qiymətli kağızları və verilən dövlət zəmanətləri və dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondunun, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun vəsaitlərindən il ərzində istifadə ilə yanaşı, məqsədlə büdcə fondlarının və yerli gəlirlərin vergi və digər ödəniş növləri üzrə icrası haqqında da məlumatları da əks etdirəcək.

Maddəyə əlavə edilən 4-1-ci bəndə görə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş forma və qaydada hesabatları orqanının müəyyən etdiyi dövlət qurumlarına təqdim edir və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən dövlət qurumlarının dövlət xəzinədarlığı məlumatlarına real vaxt rejimində çıxış imkanlarını təmin edəcək.

Maddəyə əlavə edilən digər 4-2-ci bəndinə görə isə, dövlət qurumlarının dövlət xəzinədarlığı məlumatlarına real vaxt rejimində çıxışın təmin edilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

Layihə Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub və dekabrın 16-da müzakirəyə çıxarılacaq.

Neft bosunun "eşik ağası"na çevrilməsi

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Dünyanın xarici siyasətini qarşıdakı 4 ildə biznesmen yönəldəcək. Yox, söhbət ABŞ-ın yeni ekstraparant prezidenti, biznesmen-milyarder Donald Trampdan getmir. Trampın dövlət katibi postuna məhz özü kimi bir iş adamını, daha dəqiqi, neft bosunu - "Exon Mobil" neft şirkətinin rəhbəri Reks Tillersonu təyin etməsindən gədir.

Ağ Evin yeni sahibi özünün twitter səhifəsində özünə xas stilde elə beləcə də yazıb: "Mən dövlət katibi vəzifəsinə həqiqətən dünyanın ən dahi biznesmenlərindən birini, Reks Tillersonu seçmişəm". Maraqlıdır, deyilmi?

Ola bilsin, Tillerson gerçəkdən də "dünyanın ən dahi biznesmenlərindən biri"dir. Amma o, diplomatiya, böyük siyasət üçün əfsus ki, yad birisidir, obrazlı ifadə eləsək, "peşka"dır - elə Trampın özü kimi. Diplomatiya, siyasət isə qat-qat mürəkkəb fəaliyyət sahələridir, nəinki biznes. Dövlətin xarici işlərinə cavabdeh olana boş yerə "eşik ağası" demirlər ki. Görək cənab Tillerson ona tamamilən yad olan bir statusda nə qayıdacaq-təvəzəcə?

İş də ondadır ki, ölkənin xarici siyasətinə, bir qayda olaraq, peşəkarlar, yaxud heç olmasa, beynəlxalq siyasəti bilənlər rəhbərlik edir. Belə görünür ki, Henri Kissincerlər, Madlen Olbraytlar, Kondoliza Rayslar dönəmi, xarizmatik liderlər dövrü bitir. Bunun bəşəriyyətə faydası, yaxud ziyanının olduğunu ən uzağı, gələcək ilin aylarında biləcəyik.

Hər halda, böyük diplomatiyada, böyük siyasətdə böyük "cırılaşma" getməsinin yaxşı şey olmadığı qənaətinə gətirilir. Çünki Azərbaycan müdrik məsələdə deyildiyi kimi "iş iş bacarana", "çörəyi çörəkçiyə" verməyəndə ÇP-lər, peşmançılıqlar qaçılmaz olur - xüsusən də söhbət ABŞ kimi superdövlətdən, dünyaya düzən vermək iddiasında olan fövqəlgücdən gedirsə, vəziyyət ikiqat ciddiləşir...

Doğrudan da sürpriz təyinatdır - Trampın özünün ABŞ prezidenti seçilməsi kimi. Sürpriz prezidentdən sürpriz təyinat isə təəccüblü deyil əslində. İndi necə olacaq? Olmaya Tramp Amerikanı, dünyanı da biznesmen dostları ilə birgə öz biznesini idarə etdiyi kimi idarə edəcək, böyük siyasətə biznes qaydalarını tətbiq edəcək? Tətbiq edə biləcəkmi? İmkan verəcəklərmi?

Suallar açıq qalır və təkcə amerikalıları qayğılıandır. Hərçənd, müəyyən bir təsəlli də var: hər necə olmasa, ABŞ avtoritar, totalitar ölkə deyil ki, bir və ya iki nəfərin, Tramp+Tillerson biznesmen tandeminin iradəsi ilə idarə olunsun. Hərçənd, həm Trampın, həm də yeni dövlət katibi Tillersonun Azərbaycanda tikinti və neft biznesinin olması ("Exon Mobil" Azəri-Çıraq-Günəşli yataqlar blokunda 8 faizlik paya malikdir), bu ilin noyabrında isə Abu-Dabidə SOCAR prezidenti Rövnəq Abdullayev Tullersonla görüşməsi bəzi ümidverici gözləntilər doğurur.

Ötə yandan, yeni dövlət katibinin Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə yaxşı münasibətlərdə olması, bunun nəticəsi olaraq 2014-də Putinin ona "Dostluq" ordeni verməsi də qızgın müzakirə predmetidir. Necə deyərək, Tillerson "duz-çərəyini" tapdaya bilməz. Hərçənd Tramp ABŞ-ın müdafiə naziri (Pentaqon başçısı) postuna qatı Rusiya əleyhdarı olan şəxsi - Çeyms Mettisi təyin etmək niyyətində olduğunu bəyan edib.

Bu da sizə başqa bir nonsens, yaxud daha dəqiqi, növbəti Trampsağağ sürpriz: Amerikanın müdafiə nazirliyi qatı Rusiya əleyhdarına, xarici siyasəti isə Moskvaya loyal olan birinə tapşırırlar. Tramp belə bir komanda ilə konkret olaraq, Rusiyaya münasibətdə vahid siyasəti necə hazırlayacaq yürüdükcə - maraqlı suallardan biri də budur.

Ancaq bizi ən çox özümüz, Azərbaycan, işğal altındakı ərazilərimizin, Qarabağın taleyi maraqlandırır. Tramp administrasiyasının ölkəmizə, Qarabağa yanaşması necə olacaq? Yəqin ki, bu sualın cavabı təkcə yeni prezidentin və dövlət katibinin ölkəmizlə bağlı biznes əlaqələrindən deyil, həm də iki şəxsin Rusiyaya yönəlik hansı siyasəti izləyəcəyindən asılı olacaq.

Sabiq MTN şefi dilə gəldi - niyə indi?

Sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovla bağlı hər gün yeni xəbərlər yayılmaqdadır. Ötən ilin oktyabrında gözlənilmədən vəzifəsindən qovulan sabiq nazir həbs edilməsə də, Bakıda nəzarət altında olduğu deyilir. Onun ailəsi ilə, konkret olaraq oğlu Anar Mahmudovla bağlı xəbərlər də son günlər tez-tez gündəmə gəlir.

"Rabitə çetesi" adlandırılan qrupun davam edən məhkəməsində E.Mahmudovun oğluna aid olan "Cartburg NC" şirkətinin Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ilə şübhəli əlaqələrinin araşdırılması buna sübutdur. Məhkəmə prosesində üzə çıxıb ki, şirkətlə bağlanmış bir neçə milyonluq müqavilələrin imzalanmasında sabiq nazirin oğlu təşkilatçı olub. Belə ki, cinayət işi materiallarında şərikinin Anar Mahmudovla "SMS" yazışmalarında Rabitə Nazirliyi ilə "Cartburg NC" arasında aparılan danışıqlar müzakirə olunub, sabiq nazir oğlunun müvafiq tapşırıqları əsasında növbəti addımlar atılıb. "Azercell" mobil operatorunun rəsmi məktubunda Anar Mahmudovun istifadəsində olan telefon nömrəsinin sabiq nazirin adına rəsmiləşdirildiyi də aydın olub. Media bu mövzunu geniş işıqlandıraraq, şübhəli müqavilələrin imzalanmasının sabiq nazirin oğluna cinayət məsuliyyəti yaratdığını gündəmə gətirib.

"Yeni Müsavat"a daxil olan məlumatlara görə, E.Mahmudov oğlunun adının cinayət işi materiallarında hallanmasından ciddi narahat olub, bəlkə də bunu əvvəl düşmənçilik etdiyi adamlardan görüb. Bu səbəbdən də sabiq nazir müəyyən dairələrə, vaxtilə çəkildiyi yüksək vəzifəli, hazırda əllərində geniş səlahiyyətlər olan şəxslərə "oğlumla işiniz olmasın" mesajını göndərmişdir. Sabiq nazirin həssas mesajının anlayışla qarşılandığı, "bizi özünə səhv salma, oğlumla işiniz ola bilməz" cavabı göndərildiyi də bildirilir.

Məlumdur ki, 2004-ci ildə ən strateji dövlət postlarından birinə təyin edilən E.Mahmudov tezliklə iqtidarda ən qüdrətli nazirlərdən birinə çevrilmişdir. O, iqtidarda mövqelərini gücləndirmək üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə edib, vəzifə kürsüsündə daha da irəliləmək üçün müxtəlif planlar da qurub ki, bunun nəticəsində

Eldar Mahmudovdan düşmənlərinə mesaj: "Oğlumla işiniz olmasın"

Keçmiş nazir vaxtilə etdiyi əməllərin girovuna çevrilib və yeganə oğlunun taleyindən narahatdır; Anar Mahmudovun adının "rabitə çetesi"nin cinayət işinin materiallarında olması təsadüfdür mü?

biləcəyidir. Təmsil olunduğu komandada bəzi məmurlara aşkar-gizli pislilik etmiş, hətta bəzələrinin karyerasını kompromatlarla nöqtələmiş E.Mahmudov oğlunun taleyindən bu səbəbdən narahatdır.

Bu xəbərlər həm də onu deməyə əsas verir ki, E.Mahmudovun yeganə oğlu (*digərləri qız övladıdır - red.*) Bakıda yaşayır. Ola bilsin ki, sabiq nazirin oğluna da ölkədən çıxmaq yasağı qoyulub. Əks halda, E.Mahmudov oğlunun taleyindən bu qədər narahat olmazdı...

Məlumdur ki, 2004-ci ildə ən strateji dövlət postlarından birinə təyin edilən E.Mahmudov tezliklə iqtidarda ən qüdrətli nazirlərdən birinə çevrilmişdir. O, iqtidarda mövqelərini gücləndirmək üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə edib, vəzifə kürsüsündə daha da irəliləmək üçün müxtəlif planlar da qurub ki, bunun nəticəsində

xeyli sayda məmur təbəqəsi ilə münasibətləri kəskinləşib. Məsələn, əvvəl baş nazir kreslosuna ələ keçirməyi planlaşdıran E.Mahmudov gələcək planları üçün "kölgə kabinet" yaradaraq yaxın ətrafına vəzifələr "paylayıb". E.Mahmudov "kölgə kabineti"ni əsasən, MTN-də müavin və idarə rəisi postunda təmsil edilən bəzi şəxsləri güc orqanlarının rəhbərliyinə gətirməyi düşünmüşdür.

Maraqlıdır ki, özü baş nazir olmaq iddiasına düşdüylə halda, mediaya əsasən digər iri çaplı məmurların adları ötürülür, onla-

□ "YM"

Hökumətin "yol xəritəsi"ndə nələr var...

Ekspertlər sənədin kiçik bir hissəsinin açıqlandığını bildirirlər

Aylardır ki, hökumətin gözlənilən "yol xəritəsi", nəhayət, ortaya çıxıb. Dövlət başçısı İlham Əliyev dekabrın 6-da Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsini fərmanla təsdiq edib. Ancaq üç gün sonra sənədin kiçik bir hissəsi ictimaiyyətə açıqlandı.

Ekspert Əkrəm Həsənov məsələ ilə bağlı musavat.com-a bildirib ki, sənədi tam oxumayıb: "Ol-duca böyük sənəddir, 120 səhifədir. Hələ oxuyub bitirməmişəm, bitirdikdən sonra fikirlərimi deyəcəm. 12 sənəddən hələlik biri çap edilib, ancaq digərləri açıqlanmayıb. Milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə strateji yol xəritəsini dərc ediblər, istiqamətlərdən isə ancaq biri dərc edilib. Bu istiqamətlər niyə çap edilməyib? Prezident fərman verib, cəmi bir istiqamət isə iki gün sonra açıqlanıb. Prezident fərmanı imzalayıbsa, istiqamətlərin hamısı dərc olunmalıdır. Amma biri istisna olmaqla, heç birindən xəbər yoxdur. Hazırdırsa, niyə dərc edilmir?"

Ekspert Qadir İbrahimli məsələ ilə bağlı bildirib ki, sənəd daha çox akademik üslubdadır və Azərbaycan

Ekspert Röşən Ağayev isə qeyd edib ki, hökumətin hazırladığı "yol xəritəsi"ndə büdcə məncəməninə dəyişdirilməsi ilə də bağlı təkliflər var: "Büdcə sahəsinin müstəqil ekspertləri hətə 2007-2008-ci illərdə bu islahatları aparılmasının, Büdcə Məcəlləsinin qəbulunun vacibliyini önə çəkirdi. 2014-cü ilin yazında isə hökumətin indi təklif etdiyi bu islahatla bağlı tədqiqat qrupumuz geniş həcmli bir tədqiqat hazırlamışdı. Yüz dollarlıq neft erasında bu təklifləri məmurlar təbəssümlə qarşılayırdılar, hətta uğunub gedənlər də olurdu".

Ekspertlər sənədin kiçik bir hissəsinin açıqlandığını bildirirlər

Ekspertlər sənədin kiçik bir hissəsinin açıqlandığını bildirirlər

□ RÖYA RƏFİYEVA

Ötən ayın sonlarında Tarif Şurasının qaz və işığın qiymətlərini artırması ilə bağlı yaranan sosial gərginlik səngimək bilmir. Təkcə sadə vətəndaşlar deyil, deputatlar, vaxtilə hakimiyyətdə təmsil olunmuş şəxslər tərəfindən də bu qərara etirazlar gəlir.

YAP-ın qurucularından olan sabiq deputat, iqtisadçı professor Əli Əlirzayevlə son durumu dəyərləndirdik.

- **Azərbaycandakı iqtisadi böhran ölkəmizin gələcəyi üçün nə vəd edir?**

- Yaşıma görə həyat təcrübəm var, çoxsaylı iqtisadi çətinlikləri, iqtisadiyyatda baş verən hərc-mərclikləri görmüşəm. Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına mane olan bir çox problemlər var. Gələcəyə baxış açıısından indiki vaxtda bir iqtisadçı olaraq pozitivəm. Bizim iqtisadiyyatın potensialı genişdir, bizim iqtisadiyyat güclüdür, qaz, neft, əmək ehtiyatlarımız, təbii sərvətlərimiz, coğrafiyamız, işgüzar əhalimiz var. Bu potensialları qiymətləndirəndə gələcəyə baxışım müsbətdir. Təbii ki, dünyada gedən iqtisadi proseslər, Azərbaycan daxilində müəyyən sahələrin zəifliyi, edilən səhvlər indiki vəziyyətin yaranma səbəblərindəndir. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, dünyanın heç bir ölkəsində səhvsiz iqtisadiyyat yoxdur. Torpaqlarımızın bir hissəsi işğal altındadır, qaçqın problemimiz tam həll olunmayıb. Amma bütövlükdə potensialımız yüksək olduğundan bundan istifadə etməyin yolları var. Baş verənlərdən nəticə çıxarıb düşünməliyəm ki, bu potensialdan necə istifadə edəək. Bu baxımdan, gələcəyə baxış müxtəlif istiqamətlərdə ola bilər. Mən bir fikir deyirəm, başqaları bunun əksini söyləyə bilərlər. Deputat olarkən deyirdim ki, iş yerlərinin açılması, rayonların sosial-iqtisadi inkişafı çox vacibdir. Təkcə iqtisadiyyatla bağlı deyil, idarəetmədə olan təkmilləşmə hər zaman aktualdır. Təkmilləşmə fikridir. Bu fikirlərin arasında elmi əsaslar dayanır. Bütçənin artım tempi, ümumdaxili məhsulun artımı hazırda çox aşağıdır. Bu da həyat səviyyəsinə ciddi təsir edir. Əsas problem vaxtilə götürdüyümüz tempin getdikcə aşağı düşməsidir.

- **Əli müəllim, hansı addımlar atılmalıdır, manat bugünkü acınacaqlı duruma düşməzmi?**

- Bizim ölkədə dollarlaşma siyasəti baş verdi. Azərbaycan açıq ölkədir və dollar məkanı olan bir ölkə kimi tanınır. Neft, qaz satıb dollar götürürük. Vətəndaşlarımız başqa ölkələrə istirahətə, yaxud işləməyə gedirlər və dollar götürürlər. Bu baxımdan, ölkə iqtisadiyyatında dolların yeri böyükdür. İndinin özündə də dollara tələbat olduqca böyükdür. Düşünürəm ki, heç olmasa daxilimizdə hər şeyi dollarla deyil, Azərbaycan manatı ilə etməliyəm, bütün haqq-hesablar dollarla deyil, manatla olmalıdır. Hazırda dünyada dollarla siyasət müəyyənləşir. Neftin qiymətinin aşağı düşməsi də Azərbaycanda bu vəziyyətin yaranmasına səbəb oldu. Müəyyən çətinliklər yaşayırıq, bunun qarşısını almaq bir günlük iş deyil. Sadəcə, dollarla gələn məhsulların miqdarı azalmalıdır. Öz məhsullarımızın keyfiyyəti o qədər yüksək olmalıdır ki, hər bir istehlakçı onu seçsin. Gömrük və digər sahələrdə güzəştlər etməklə bir çox məsələləri həll etmək olar. İqtisadi islahatlar keçirilməlidir. Lakin bu, islahatlar xatirinə olmamalıdır. Bunlar həyata keçiriləndə təbii ki, nəticələri də olacaqdır. Hazırlanan proqramlar kağız üzərində qalmamalıdır. Yalnız bir düşüncə olmalıdır ki, əhalinin yaşayış səviyyəsini qaldırmaq üçün ümumi daxili məhsulu necə artırmaq lazımdır.

"Hamı istəyir ki, yaxşı yaşasın"

Əli Əlirzayev: "Sən cəmiyyətə bir manat xeyir vermirsən, sonra deyirsən ki, yaxşı yaşamalıyam"

- **Yanvarın 1-dən manat tam üzən məzənnəyə keçir. Ölkəmiz üçün bunun nəticələrini proqnozlaşdırırsınız?**

- Üzən və digər məzənnələrlə bağlı qəti fikir bildirə bilmərəm. Çünki bunu bank sistemi daha yaxşı bilir. Ölkələr arasında valyutalarla bağlı əlaqələr qurulmalıdır. Məsələn, elə ölkələr var ki, Azərbaycan manatını həmin ölkələrdə dəyişmək olmur. Alqı-satqı daha çox ölkəmizdə manatla olmalıdır. Belə olduqda manata da olan münasibət dəyişir.

- **Hökumətin islahatlarla bağlı "Yol xəritəsi" var. Bu sənəd iqtisadi böhrandan çıxmağa kömək edəcəkmi?**

- Xəritədə qoyulan məsələlər demək olmaz ki, yenilikdir. Azərbaycanda rifah problemini öncəliklə həll etmək lazımdır. Bəzi məsələlər konkretləşməlidir. Ölkə iqtisadiyyatını bu böhrandan çıxarmağın yollarını konkret rəqəmlərlə göstərməliyik. Kənd təsərrüfatındakı problemlər hər zaman aktual olub. Təsəvvür edin ki, ölkəmizdə bir dəri zavodu belə yoxdur. Bu kimi problemlər aradan qalxsa, əl əməyi, işçi qüvvəsi artar. Böyük investisiya xarakterli layihələri həyata keçirməkdənsə, xırda

məsələləri həll etmək lazımdır. Xırda müəssisələrin tikintisi ilə iş yerlərinin sayının artırılması çox vacibdir. Bütün rayonlarda proqram xarakterli tədbirlər görülməlidir. Sadəcə, işləmək lazımdır.

- **Gələn ay Nazirlər Kabinetinin buraxılacağı, idarəetmədə dəyişikliklərin olacağı deyilir. İndiki iqtisadi böhran fonunda bunlar hakimiyyət-daxili gərginliyə yol açarmı?**

- Aylar öncə ölkəmizdə referendum keçirildi, qanunvericiliyə dəyişikliklər edildi. Dildə dəyişikliklərin olmasını demək başqa, qanunvericiliklə bu dəyişiklikləri həyata keçirmək tamam başqa işdir. İdarəetmədə edilən dəyişikliklər konstitusiyaya ilə müəyyən edilir. Bu dəyişikliklərə əsas olmalıdır. Hər bir qurumun da məşğul olduğu sahə var. İdarəetmədə əmək bölgüsü mövcuddur. Hansı dəyişikliklərin olacağını deyə bilmərəm. Çünki bu barədə məlumatızam. Amma burada söhbət ondan gedir ki, dəyişikliklər də dəyişiklik xatirinə olmamalıdır. Yeni effekti olmalıdır. Əsas ortaya qoyulmalıdır ki, bu dəyişikliklər nəyə görə edilir. 15 il bundan öncə də demişəm ki, Azərbaycanda heç o sayda nazirlik də lazım deyil. Bu nazirlikləri birləşdirmək də olar. Bəziləri birləşdirilib, bəziləri də birləşdirilməlidir. İndi Nazirlər Kabinetində hansı dəyişikliklər ola bilər, kimlər vəzifələrindən uzaqlaşdırıla bilər, bunlar hamısı prezidentin səlahiyyətinə olan məsələdir. Bir alim, dəyişikliklərin tərəfdarı olan bir şəxs kimi deyə bilmərəm ki, bu dəyişikliklər elmi əsaslarla qurulmalıdır. Ölkə daxilində bəzi məsələlərə yönəlik addımlar olmalıdır. İstənilən dəyişikliklərin sonunda bəzən təzadlar baş verir. Birdən dəyişiklik olanda onun sosial nəticələri də olur. Tədrici dəyişiklik olmalıdır. Sosial gərginliyə səbəb olmayan addımlar atılmalıdır. Tədrici şəxslərdən istifadə olunmalıdır. Funksional nazirliklər var ki, bunların birləşdirilməsi yaxşı olardı. Nazirlər arasında rəqabət olmamalıdır. Gördükləri işlərlə bağlı bu rəqabət olsa, daha müsbət nəticələri olar. Nazir olmaq üçün insanların maraqlanması lazımdır. Savadı olmayan adam deyir ki, mən filan-kəsdən yaxşı yaşamalıyam. Sən cəmiyyətə bir manat xeyir vermirsən, sonra deyirsən ki, yaxşı yaşamalıyam. Xalqın içində olan adamam. Millelətin xüsusiyyətlərini azdan-çoxdan bilirəm. Ədalətli cəmiyyətin olmasını hər kəs istəyir. Çünki belə cəmiyyət kimliyindən asılı olmayaraq, hər

Problemin beləsi - sol əllə hərbi salam vermək...

Samir SARI

Bizim tamaşaçılar çox diqqətli: gözlərindən bir epizod, qulaqlarından bir replika yayırmır, anımdaca tuturlar. Həmin saat, ya da ertəsi gün ictimai müzakirələr başlayır.

Axırıncı dəfə belə bir haqq-hesab Fəxri Xiyabanda sol əliylə hərbi salam verən prokurorluq işçisi ilə bağlıdır. Təkrar-təkrar yayımlanan videokadrlardan da görünür ki, prokuror gerçəkdən də hərbi salamı sol əli ilə verir.

Budur, bu qeyri-adi, anomal hadisə barədə sosial şəbəkədə müzakirələr gedir, müxtəlif versiyalar, şərhələr, rəylər, analitik qeydlər var.

Bəziləri burada bir qəbahət görmür, deyirlər, nə fərqi var, ha sağ əl, ha sol əl, salam salandır da. Dövlətçilik yolunda hal şahidi olmağa belə hazır olan elələri də var ki, "belə şey olmaz" deyər özlərini ülgücləyirlər, sanasan, Konstitusiyanın baş müddəası pozulub.

Solaxay prokurora alibi düzəldənlər də vardı, dərhal dedilər ki, guya onun sağ əli protez imiş. Amma sayıq jurnalistlər araşdırıb tapıblar ki, elə şey yoxdur.

Bu dəfə ortalığa belə bir versiya atıldı ki, prokurorun sağ əli protez olmasa da, güman ki, sınığı, çıxığı var, çünki işlək sağ əl dura-dura ondan bir azca tənbel sol əli qaldırmağa ehtiyac olmurdu. Budur, cənab Qurbanov özü də açıqlama verib ki, sağ əlində problem olub.

Bax, bu, ola bilər. İnsanlıq halıdır. Hamımız istənilən gün əlimizdən, qolumuzdan xəsarət ala bilərik. Məsələn, hər gün ayağı hamamda sürüşüb qol-qıçını becərən o qədər adam olur ki. Hələ bunun trenajor zallarında məşq edərkən, asfalt meydançada futbol oynayırkən yıxılıb zədələnləri var. Yere qar düşdümü, klinikaların travmatologiya şöbələrində qol-qanadını sındıranların əlindən tərpenmək olmur. Sürüşüb yıxılan uşaqlara ağılınız getməsin, onlara bir şey olmur, amma 80-100 kiloluq yaşlı, sümüyü kövrəlmiş adamlar yıxılarda zədəsiz ötürülmür.

Ona görə də prokurorun sol əllə hərbi salam verməsi xüsusunda sərt ittihamçı rolunda çıxış etmək caiz deyil, qarşı tərəfin izahatını da dinləmək gərəkdir.

Biz də bu günlərdə naxoşlamış və xalqa sevincli anlar bəxş etmiş hakim Ənvər Seyidov deyilik ki, müttəhimin bütün müdafiə arqumentlərini nəzərə almadan cəza kəsək? Elə olmaz.

Yeri gəlmişkən, lətifəsi heç kəsə dəyməsin, dünən hökm verənin bugünkü halı barədə şairin uzun illər əvvəl dediyi məşhur misra ildə 12 dəfə doğrulur. Di gəl, insan oğlu elə bir məxluqdur ki, daima bu günün ilə yaşayır, həta səbahi düşüncələr də birisi günü düşüncülər və göylərdə quş kimi uçarkən bir gün lalixlamlıq armud kimi yerə düşürlər.

Qayıdaq mətləb üstünə. Prokurorun solaxay olması versiyasının yaşamaq hüququ var, amma bunu da çox ciddiyyə almaq olmaz. Ona görə ki, dünyada N qədər solaxay adam var, amma onlar da hamıyla sağ əllə salamlayıb-görüşürlər. Solaxaylıq instinktli onlara yanlış davranış diktə eləmir. Ona qalsa, çoxlu solaxay futbolçular da var, vaxtaşırı sağ ayaqları ilə də qol vururlar. Məsələn, Messinin oyununa baxanda heç deməzsən ki, o solaxaydır. Yaxud Ronaldo sol ayağı ilə topa çox güclü zərbələr vurur, arada Mərikeşə sol-sol səfərlərə də gedir.

Yeni prokurorun sol əllə hərbi salam verməsi məsələsini solaxaylığa bağlamaq versiyasını qatlaya qatlaya qənar. Problemi (artıq nə dərəcədə ciddi problemdir) prokurorun sağ əlinin zədəli olmasıyla izah etmək daha doğrudur. Güman ki, o, ziyarətə gəlməzdən öncə qolundakı gipsi çıxartdırıb gəlib, hesab edib ki, qolu boynundan asılmış vəziyyətdə Fəxri Xiyabana gətməsi ayıb olar.

Deyim ki, elə bir iş olsaydı, bizim feysbuk istifadəçiləri yenə danışmağa söz tapacaqdılar, deyəcəkdilər, gördünüz də, prokuror özünü reklam edirdi, göstərdi ki, zədəli ola-ola ziyarətə gəlir.

Xüləs. Bu çox ciddi məsələdir. Yaxşı olar ki, əlaqədar instansiyalar da bu barədə açıqlama, izahat versinlər. (Müəllifin izahat üçün hüquq-mühafizə orqanlarına çağırılması arzu olunmur).

Milli Məclisdə 2017-ci ilin dövlət büdcəsinin müzakirələri gözənlənildən çox gərgin atmosferdə keçdi, sərt tənqidi çıxışlarla müşayiət olundu. Müzakirələrin yekununda parlament önəvi qaydada təkliflərə baxmaq üçün hökumətə bir həftə vaxt verdi və sabah həmin vaxt başa çatır. Deputat Zahid Oruc la məsələyə diqqətini cəmi 2 milyon dollarlıq korrupsiyaya görə vəzifəsindən götürüldü və...

(Əvvəli ötən sayımızda)
- Bir çox müşahidəçilərin qənaətinə görə hökumətin sürəti prezident sərəncamlarını icra etməyə yetərli deyil, məmurlar sanki yorulub, usanıb. Necə bilirsiniz, bəlkə yeni, dinamik hökumət formalaşdırılması mövcud situasiyada ən doğru yol olardı. Kadr bankı doğrudanmı belə kasaddır?

- Söhbət sosial psixologiyanın əlifbasından gedir-əslində bütün köhnə hökumət üzvləri həmin dersləri keçmişdə alıblar. Ulu Öndər 2001-ci ildə səhhəti ilə bağlı Amerikadan qayıdanda məhdud sayılı naziri yanına dəvət edir və maliyyə nazirine ictimai rəyin kökləndiyi məsələlərdən bəhs edir, ona kəskin iradlarını bildirir. Nazir 5 gün ərzində efrədən və bütün mümkün kommunikasiya vasitələrindən istifadə edərək, xalqa səhv başa düşülən iqtisadi məsələlər haqqında yetərli məlumat verir və geniş izahat işi aparır. Böyük Heydər Əliyev millətə verilən mesajların çatdığını özünün kəşfiyyat və açıq məlumatları ilə təsdiq edir və komandasına belə səhvlərə bir daha yol verməməyi tapşırır. Gətirdiyim misedən göründüyü kimi, nəhəng siyasət adamı olan Ulu Öndər informasiyanı idarəçiliyinin birinci şərtinə çevirmişdi. İndi bir il ərzində iki devalvasiya həyata keçirən və hər gün məzənnə korreksiyaları ilə manatın dəyərdən düşməsinə təsir göstərən maliyyə-bank qurumları oturub gözəyir ki, möcüzə baş verəcək, yaxud insanlar onlardan razılıq edəcəklər? Hökumətin vəzifəsi cəmiyyəti məlumatlandırmaqdır. Əks halda, bir neçə ekspertin təxmin və təhlilləri böyük nazirlik ordularını əvəz etməyəcək və cəmiyyətdə xəyal qırıqlığı, panika, ümitsizliyin genişlənməsinə rəvac verilməsi qaçılmazdır. "Srtateji yol xəritəsi"ndə də oxşar məsələlərə toxunulduğunu görəndə inamımız daha da artır ki, siz dediyiniz "yorulanlarla" vidalaşmağın vaxtı gələcək.

- Zahid bəy, əlinizdə səlahiyyət olsaydı, ölkədə vəziyyəti yaxşılaşdırmağa doğru dəyişmək üçün ilk 4, ya 5 addımınız hansılar olardı? Sizcə, bu gün daha arzuolunmaz vəziyyətin yaranmaması üçün ilk olaraq nələrdən, haradan başlamaq lazımdır?

- Onları parlamentdə dilə gətirdim. (Zahid Orucun parlamentdəki çıxışının linki: <https://www.youtube.com/watch?v=mZL9cnOxsds&t=4s> -E.P.) Orada vurğuladığımız mühüm bir neçə məsələ vardı. Baxın, biz gələcə-

yin büdcəsinə konsolidasiya olunmuş, yaxud qənaət rejimində tərtib edilmiş sənəd kimi baxırıqsa, onda keçmiş-böyük büdcə zamanının uğurlarını qoruyub saxlamaqla, yol verilmiş səhvləri də bir daha təkrarlamamalıyıq. Onun adı səmərəsiz xərcləmədir, mənimsəmədir, yaxud israfçılıqdır. İndi büdcə ətrafında şiddətli diskussiyaların gətirdiyi dövrə Baş Prokurorluğun iki nazirlik ətrafında apardığı istintaq materialları hər bir vətəndaşın qafasına taxılır və deməli, hökumətimiz üçün də yaxşı signal olmalıdır. Külli miqdarda vəsaitlərin üç sənayət işi başladılar.

- Amma bizdə...

- Bizdə isə həmin yeyinti nazirlikləri ifşa edilməsinə rəğmən, büdcənin şəffaf xərclənməsinin mexanizmi tam yarıdılmayıb. Siz keçmiş MTN və Beynəlxalq Bank vasitəsilə ələ keçirilən on milyard manatlıq mənimsəmələri də bura əlavə etsəniz, büdcənin çəkili bir hissəsinin təyinatından kənarlaşdırdığınız görürsünüz. Ona görə qeyd etdim ki, maliyyə sabitliyinə, manatın kursunun qərarlaşmasına getmək istəyiriksə, böyük özəlləşdirməni həyata keçirib büdcə yükünü dövlətin üzərindən götürməli, böyük

"Prokurorluq bir neçə şəxsin ələ keçirdiyi məbləğin təkə bir nazirlik çevrəsində 153 milyon manatdan artıq olduğu qənaətinə gəlib; halbuki Rusiyada nazir Ulyukaevi cəmi 2 milyon dollarlıq korrupsiyaya görə vəzifəsindən götürüldü və..."

Əgər xarici investisiyadan danışırsınızsa, rəsmi siyasətimizdə yer verdiyimiz Doing Businessin mütəbər hesabatlarında Gürcüstandan 39 pillə geridə dayandığımız 65-ci yerdən xeyli irəliləməyimiz üçün çox adi kommunal islahatlara getməklə böyük əcnəbi şirkətlərin

mayaraq, onları ölkənin mənafeyinə işlətməkdə davam edir, digər tərəfdən, milli gücdən də böyük problemlərin həlli üçün istifadə edir. Təsəvvür edin ki, Beynəlxalq Bankı talayan və ölkəni böyük maliyyə sıxıntısı ilə üzə-üzə qoyan adamları heç kəs öz resursuna çevirib

- Mart ayında da bu situasiya davam edərsə, parlament yenədəmi bu komandaya etimad göstərəcək?

- Dövlət heç zaman iqtisadi gərginliyin inkişafında maraqlı ola bilməz və mənfi ssenari cızıb büdcə öhdəliyini yerinə yetirə bilməyən hökumət-

"Dövlət başçısının qəzəbindən qurtulmağa çalışırlar"

Zahid Oruc: "Biz yeni hökumət quruculuğu yolundayıq; sərt qərarlar qaçılmaz olacaq"

"Son iki ildə Gürcüstana qoyulan 1 milyard dollarlıq investisiya, ümumilikdə 3.5 milyardlıq vəsait əslində iqtisadiyyatımızın itkiləri sayılmalıdır"

bədbdən ünvansız xərclənməsi mümkün olub: ilk növbədə, proqnozlaşdırma, yaxud planlaşdırma dövründə şişirdilmiş smetalar tərtib ediblər. İkinci mərhələdə tendersiz böyük investisiya pullarını şəxsi məqsədlərinə yönəldiblər. Üçüncüsü, parlament, Hesablama Palatası və Maliyyə Nazirliyinin nəzarət qurumu qarşısında məsuliyyətdən kənar qalacaq-larına bel bağlayanlar "cəzasızlıq sindromu"ndan əziyyət çəkiblər. Prokurorluq bir neçə şəxsin ələ keçirdiyi məbləğin təkə bir nazirlik çevrəsində 153 milyon manatdan artıq olduğu qənaətinə gəlib. Halbuki Rusiyada nazir Ulyukaevi cəmi 2 milyon dollarlıq korrupsiyaya görə vəzifəsindən götürüldü və xeyli şübhəli məqamlara baxmayaraq, haqqında ci-

miqyaslı rəqabətə yol açmalı, xammal ixracından qurtulmaq üçün-məsələn, 100 milyon dollarlıq qızılı külçələr şəklində indiki kimi ixracı dayandırıb öz fabriklərimizdə onu emal edərək sərhədlərimizi aşan dollarları qaytarmağa, yaxud vətəndaşın bahalı məhsullardan asılılığını durdura bilərik, turizm üçün xarici vətəndaşın öz vəsaitlərinin 70 faizini hava nəqliyyatına və hotellərinə verilməsi reallığını dəyişdirmək olar, minlərlə gənc mütəxəssisin dövlət qulluğunda özlərinə yer tapmadıqları üçün diplomalarını XİN-də apostil etdirib getməsinə beyin axınının tərkibi sayıb onları hazırlayan dövlət xərclərinin qədrini bilməyə başlayırıq. Beləliklə, iqtisadi fəallığı bərpa etməyin yolu əslində hamımıza bellidir.

əlinde kompas kimi ölkəmizə gəlişinə "yaşıl işıq" yandırmaq olar. Yoxsa kapital qaçacaq. Baxın, son iki ildə Gürcüstana qoyulan 1 milyard dollarlıq investisiya, ümumilikdə 3.5 milyardlıq vəsait əslində iqtisadiyyatımızın itkiləri sayılmalıdır. Təkliflərin sırasını genişləndirmək də olar.

- Bir sıra hallarda təxribatların olmasından da danışılır. Hətta həmkarlarımız da bu barədə ehtimallarını dilə gətiriblər...

- Ölkə başçısının komandası içərisində yetərincə peşəkarlar mövcuddur və hər halda, qarşıdakı ilin təhlükəsizlik qərarlarını verən də ölkə başçısının şəxsiyyəti, qətiyyətidir. Əgər gələnlərin sığdığı əsgərin sosial təminatı artımla müəyyənleşibse, deməli, biz yeni hökumət quruculuğu yolundayıq. Açıq demək lazımdır, dövlət əgər iki nazirlik ətrafında açıq məhkəməyə getdise, deməli, yeni sərt qərarlar qaçılmaz olacaq. O üzəndən hər-dən mənə ələ gəlir ki, özünü Eldar Mahmudov əməllərinin qovşağında görənənlər sanki gö-zəgörməz müqavimətlə və sosial təxribatlarla ömürlərini uzatmağa, dövlət başçısının qəzəbindən qurtulmağa çalışırlar. Ancaq onu da nəzərə alın ki, siyasəti baxımdan idarəetmənin bütün sakral daxili sirləri çölə sızanda və bütün rəqib cinah, fürsətçil və pusqucu dairələr ondan istifadəyə əl atanda kardinal dəyişikliklərə getmək çox riskli olur. İslahatları onu həyata keçirən siyasəti qüvvə üçün bəzən arzuolunmaz nəticə verir. Saakaşvilinin taleyi ortadadır. Ona görə dövlət başçısı xalqa söykənib dəqiq yol xəritəsi ilə həm burjuaziyanı öz çevrəsində saxla-

ndan Rəsul Quliyev kimi antiqitidar lideri düzəltməyə cəhd etmir. Diskreditasiya olunmuşlara bəraət və siyasəti yer yoxdur.

Sol ələ hərbi salam verən prokuror danışdı

"Ziyarət vaxtı həmin əlimi hərəkət etdirə bilmirdim"

Bakı Şəhər Prokurorluğunun prokurorluqda istintaqa nəzarət şöbəsinin rəisi Təriyel Qurbanov Fəxri Xiyabanda sol əli ilə hərbi salam verməsi haqda yayılan xəbərlərə reaksiya verib.

Bununla bağlı "Qafqazinfo"ya açıqlama verən T. Qurbanov xiyabanda sol ələ hərbi salam verdiyini təsdiqləyib. Lakin bunun üçün əsaslı səbəblərinin olduğunu deyib: "Mənim sağ əlimin protez olması haqda deyilənlər yalandır. Amma sağ əlimdə problemlər var və ziyarət vaxtı həmin əlimi hərəkət etdirə bilmirdim.

Bundan başqa, hərbi nizamnamədə də sol ələ hərbi salam verməklə bağlı heç bir qadağa yoxdur. Mən uzun illər hərbi sahədə fəaliyyət göstərmişəm və neinki hərbi salam verməyi, bütün hərbi işləri çox gözəl bilirəm".

Xatırladaq ki, T. Qurbanovun sol ələ hərbi salam verməsi mediada və sosial şəbəkələrdə əsas mövzulardan birinə çevrilib. 1991-ci ildən prokurorluq orqanlarında işləyən Təriyel Qurbanov əvvəllər Tovuzun, Qaradağın və Hacıqabulun prokuroru vəzifəsində işləyib. O, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlının qardaşdır.

□ Eİşad PAŞASOY

Ötən əsrin 20-ci illərində Müsavat Partiyası Azərbaycanda gizli fəaliyyətə keçməyə məcbur qalır. Lakin tezliklə NKVD bu məxfiliyi aşkarlayaraq ölkədə kütləvi həbslərə start verir. Qazamata atılanlar sırasında hətta Cəfər Cabbarlının da olduğunu deyirlər. Müqəssirlərin indi nə qədər suçlu olduğunu söyləmək çətindi. Başqaları barədə heç nə deyə bilmərəm. Ancaq qazamatdan sonra Cəfərin sanki "çiçəyi çirtlayır" - o, durmadan yazmağa başlayır, bütün mümkün imtiyazları qazanıb hələ sağkən dönür canlı klassika. Bayıl qazamatında o vaxt nə baş verdiyini bilmək istəyənlərə Cəfərin həbsdən çıxınca yazdığı "Azad bir quşdum" şeirini oxumağı məsləhət görürdüm.

Qazamatdakı digər dustaqların sonrakı taleyi isə Cəfərinkiylə müqayisədə daha ağırdır. 25 il həbs cəzasına məruz qalıb Şimal dənizindəki "uzaq yaşıl adaya" - Solovki həbs düşərgəsinə göndərilən 300 nəfər əyilməz müsavətçi arasında deyilənə görə, Qazanın Daş Salahlı kənd sakini Paşayev Hüseyn Kazım oğlu da varmış.

Bu "300 spartalı", bu 300 müsavətçinin Solovki həbs düşərgəsində hansı əzablardan keçdiyini bilmək istəyirsinizsə, Aleksandr Soljenitsinin "Arxipelaq QULAQ", siyasi məhbus Oleq Volkovun xatirələrini vərəqləyin. Hər iki müəllif xatirələrində dini, milli qarşıdurmaya zərrə qədər yer verməyib. Həmin müsavətçilərin Solovkidə rejimə qarşı necə müştəkkil, qəhrəmancasına mübarizə apardıklarını həsədlə qələmə alıblar.

Belələrindən biri Paşayev Hüseyn Kazım oğlu, o vaxtdan başlayaraq nəhayətsiz Şimal ənginliklərinə vurulur. Şimala hədsiz sevgisini sonradan oğlu Davuda ötürməyi bacaran ata hardan biləydi ki, bu sevdə nəticəsində doğma övladı nə vaxtsa sualtı atom qayıqları müəllifi kimi dünya şöhrəti qazanacaq.

Həmkəndlisi Səməd Vurğunla eyni Vəkilovlar nəslinə məxsus bu başbəlali qaxaxlı balası, həbsinin səbəbləri barədə uydurduğu əfsanəni indi bütün müvafiq mənbələr təkrarlayır. Ay guya o vaxt Hüseyn Paşayev artilleriya zabiti imiş Qazaxda. Ay guya bir başqasının gözü düşüb arvadına. Hüseyni müsavətçi kimi şerləyib basıb qazamata. Ordan da "uzaq yaşıl adaya" - Solovki həbs düşərgəsinə.

Şimalda isə meyvə-tərəvəz yeməsən, özündən küs. Sinqa xəstəliyinə tutulub bütün sağlamlıqlarını birçə günə itirəcəksən. Hələ Qazaxda ikən əkin-biçinə, bostançılığa böyük həvəs göstərən Hüseyn Paşayev, əlverişsiz Şimal şəraitində belə, tərəvəzçiliyi inkişaf etdirməyə müvəffəq olur. Nəticədə, Solovkini yoxlamağa gələn SSRİ Nazirlər Kabineti rəhbəri Kalininin rəğbətini qazanıb, necə deyirlər, onun saqqızını oğurlayır.

- Gözəl bostanınız sayəsində dustaqlar bu qışdan sağ çıxmağı bacardılar. Dişləri də qal-

Sibirə sürgün edilən müsavətçinin oğlu Rusiya sualtı gəmilərinin necə müəllifi oldu?

Davud Paşayev müasir RF hərbi-dəniz donanmasının əksər sualtı atom gəmiləri, o cümlədən ən müasir "Borey" markalı submarinlərin ixtiraçısıdır

dı damaqlarında. Sizin aqronom istedadınızı gəlin bir başqa ünvanada - "Moskva-Volqa" kanalının tikintisində də sınaqdan çıxaraq. Orda vəziyyət çox ağırdır.

Həbsdəki müsavətçilər Bakıdakı gizli şəbəkələrini Solovkidə eynən olduğu kimi təzədən qurmuşdular. Müsavətçilər Soljenitsinin dediyinə görə, öz nizam-intizamı ilə digər məhbuslardan bir baş yuxarıydılar. Əmrə tabe olub öz ağsaqqallarının bir sözünü iki etməzdilər heç vaxt.

Əslində "Ümumittifaq ağsaqqala" - Kalininə deyil, öz partiya ağsaqqallarına qulaq asır o vaxt Hüseyn Paşayev. Həmkarlarının təkidilə təklifi qəbul edir. O vaxt da, bəraət naminə, yuxarıdakı əfsanəni uydurur öz həbsi haqda - "ay guya düşmənlərindən birinin gözü arvadına düşüb...ay guya buna görə o şerlənərək qazamat divarları arasına düşüb".

Bundan sonra Hüseyn Paşayevin həyatında təzə səhifə açılır sanki. O, bu dəfə "Moskva-Volqa" kanalı ətrafında öz bostanlarını, istixanalarını quraraq fəhlələri labüd aclıqdan, sinqa xəstəliyindən birdefələk qurtarır. Orda da Varvara Serqeyevna adlı bir rus gözəlliyə evlənərək həyata dörd övlad gətirir. 19 iyul 1940-cı ildə Moskva ətrafındakı Ostaşeva kəndində ailənin sonbeşiyi - Davud dünyaya göz açarkən valideynləri hardan biləydilər ki, bu uşaq gələcəkdə ixtiraçı kimi tanınacaq. Yaradığı sualtı atom qayıqları sayəsində okean sularında gədən gizli dəniz döyüşlərini əvvəlcə SSRİ-nin, sonra Rusiyanın xeyrinə həll edəcək.

1961-ci ildə Hüseyn Paşayev, nəhayət, öz yurduna - Qazağa qayıtmağa müvəffəq olsa da, oğlu Davudu özüylə vətənində dərbət götürə bilmir. Orta təh-

silini gümüş medalla bitirən Davud o zamanlar Sverdlovskdəki Politeknik İnstitutunun tələbəsi idi. "Atom energetik qurğularının layihələşdirilməsi və tətbiqi" sahəsini seçib, ixtiraçı-alim kimi həyatda ad çıxarmaq istəyirdi. Məşhurluğa iddialı bir başqa tələbə də varmış o vaxt həmin Sverdlovsk Politeknik İnstitutunda. Məsələn, Rusiyanın gələcək prezidenti Boris Yeltsin.

1995-ci ildə, sualtı atom gəmiləri istehsalını qoruyub yenidən qurduğu üçün "Rusiya qəhrəmanı" adına layiq görüldüyü vaxt Davud Paşayev Kremldə Boris Yeltsinlə növbəti dəfə görüşür. Ancaq bu dəfə adi azərbaycanlı tələbə kimi deyil, Rusiya sualtı qayıqlarının labüd ölümdən qurtarmış bir alim kimi. Azərbaycanlılara öz kritik münasibəti ilə seçilən Yeltsin "Rusiya qəhrəmanı" or-

denini Davudun yaxasına sancarkən, deyilənə görə, əvvəlcə azca tərəddüd hissələrini yaşayıb. Sonra Davudu var gücüylə sinəsinə basarkən gözləri yaşarib.

1963-cü ildə Davud Paşayev Sverdlovskdəki təhsilini uğurla bitirib yenidən Solovki tərəflərə qayıdır. Atasının bu ada barədə xatirələrini yaddaşında canlandırıb dərinədən bir ah çəkir. Qərara gəlir, atasının uzaq şimaldakı missiyasını bu dəfə özü davam etdirsin.

üçün yeni təkliflər irəli sürür. İşçiləri bağ evləri, istixanalarla təmin edən Davud təkə bu nunla kifayətlənsəydi, gələcəyin üç dəfə socialist əməyi qəhrəmanı adını qazanmazdı.

Yadda saxlayın - atom klubu üzvləri arasında "atom triadası" deyilən bir anlayış var. Yeni havadan, qurudan, suyun altından eyni anda düşməne atom başlıqlı raketlərlə zərbə endirmək qüdrəti. Bu triada öz tərkibində həm də sualtı qayıqlardan istifadəni nəzərdə tutur. Belə ki, nüvə başlıqlı zenit raketləri yığılır sualtı gəmilərin alt göyertsinə. Okean dərinliklərində gizlənmiş atom mühərrikli sualtı gəmi bir də görürsən qəfilən elə suyun altındanca raketlərini Nyu-York, yaxud Vaşinqton üzərinə yağdırır.

Davud Paşayev öz müəndislik istedadını həmişəlik bu sahənin ixtiyarına tapşıraq, atom sualtı qayıqlarının bir neçə son nəslini proyektləşdirib okean sularına buraxır. Özü də, yadda saxlayın, o, təkə "yuxarıların əmri ilə" vəzifəyə təyin olunmurdu. "Aşağılar" da onu vəzifəyə təyin edirdilər hərdən. 1988-ci ilin iyun ayında əmək kollektivinin açıq səsverməsi nəticəsində Davud Paşayev SSRİ tarixində ilk dəfə dövlət müəssisəsinə - "Sevmaş"a rəhbərlik etməyə başlayaraq düz 16 il, 2004-cü ilin martınadək bu vəzifədə qalır. Üst-üstə min saat su altında, yeddi min saat zərərli, radiasiyalı iş şəraitində çalışmış bu müsavətçi oğlu müasir Rusiyanın hərbi-dəniz qüdrətini bərpa etməyə nail olmuş tarixi şəxsiyyətdir. 1995-ci ildə Boris Yeltsinlə görüşü zamanı o, prezidenti inandırır - təcili olaraq Rusiya Dövlət Atom Gəmi Tikintisi Mərkəzi yaradılib, ixtiyarı verilməlidir ona - Davud Paşayevə.

Şimal Buzlu Okeanında, Arktika şəlfində, Peçora hövzəsində buzadözümlü stasionar neft emalı qurğularının yaradılması da Davud Paşayevin əməyidir. Şimal Qütbü altındaki milyard tonlarla neft yataqlarının istismarı bu qurğular olmadan həyata keçə bilməz. Qoy Artur Çilingərov kimilər bunun ixtiraçılığını öz adlarına çıxmasınlar. Davud Paşayev bu sahədə də öz birinciliyinə çoxdan imza atıb.

Mərhum ixtiraçı həm də gözəl, bacarıqlı təşkilatçı kimi də tanınır doğma "Sevmaş" elmi-istehsalat birliyinə işə düzələnə yenə də atasının bostan, istixanaya təcrübəsini yadına salır. O vaxt "Sevmaş"da sualtı atom qayıqlarının istehsalı təzəcə başlayırdı. İnfrastrukturun, ərzaq təchizatının lazımı səviyyədə olmadığını görəndə Davud bu əskikləri aradan qaldırmaq

ləsini xatırlayıb axır bu dərədə əlac tapır elə bil. Bu dəfə xüsusi yemək talonları ixtira edir bizim bu məşhur ixtiraçı alim. İmkan yaradır ki, atası kimi, hamı ətraf boş sahilərdə istixanalar qurub orda tərəvəz yetişdirsin. Talonla yerli yeməkkanalara daxil olub, orda mədələrini doyuzdursunlar. Deyilənə görə, fəhlələr bu talonlara o vaxtlar "paşayevka" adını veribmişlər.

Məhz bu cür işçilərin köməyi ilə Davud Paşayev "Sevmaş"ı diriltməyə müvəffəq olur. Sualtı atom qayıqlarının dördüncü nəslini istehsalata buraxaraq Vaşinqtonu deyil, nə qədər qərübə səslənsə də, Moskva məmurlarını bərk diksindirir.

Sovet vaxtlarında "Antey", "Bars" "Akula" kimi sualtı qayıqların müəllifi kimi tanınan Davud sonrakı çətin günlərdə bu ənənəsini qoruyub davam etdirməyi də bacarır. 1996-cı ildə o, yeni tipli "Yuriy Dolqorukov" gəmisinin tikintisinə start verir, 2002-də öz "Qepard"ını okean dərinliklərinə buraxır.

Rusiya İctimai Palatasının fəxri üzvü olan Davud Paşayev 1996-cı ildə "Rusiya Federasiyası Qəhrəmanı", "Oktyabr İnqilabı ordeni" (1974), "Qırımı Əmək Bayrağı" (1984), "Rusiya Hərbi Donanmasının 300 illiyi" ordeni və medallarıyla təltif edilib. 2006-cı ildə RF-nin prezidenti Vladimir Putinin əmri ilə Davud Paşayev növbəti dəfə Rusiya Dövlət mükafatı laureatı adını qazanıb.

Osmanlılar demiş, "Dalğasız dənizdə hamı kapitandı"... 90 il öncə 300 müsavətçi-süngülərin önündə, uzaq Solovkiyə sürgün olunarkən heç kimin ağına belə gəlməzdi ki, bu dustaqlardan birinin - Hüseyn Kazım oğlu Paşayevin ailəsində sonradan dünyanın ən möhtəşəm ixtiraçısı doğulacaq. Müasir Rusiya hərbi-dəniz donanmasının əksər sualtı atom gəmiləri, o cümlədən ən müasir "Borey" markalı submarinlər, məhz bu müsavətçi övladının elmə töhfəsidir.

Hayat doğrudan da qəribədir. Gözləriniz önündə bir mənərə canlansın - sizi 20-ci illərdə müsavətçi kimi tutub uzaq Solovkiyə sürgün edirlər. Orda istehsalat birliyində, öz birinciliyinə çoxdan imza atıb.

Taniş ol, bu, Davud Paşayevin dənizdə üzən ən müasir hərbi gəmiləridir.

□ HƏMİD HƏRİSÇİ

İnkişafdan törəyənlər

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Dostlardan biri iqtidar qezetindən xəbərini fotosunu poçtuma atmışdı. Başlıq belə idi: "Bu il Azərbaycanda əhali 100 min nəfər artıb". Alt başlıqda isə yazılmışdı ki, əhalinin təbii yolla artımı inkişafın bir təzahürüdür.

Əslində təzə "arqument" deyil, yapistlər dəfələrlə, ən ali səviyyələrdə bunu təkrarlayıblar. Düzü, əhalimizin qeyri-təbii yolla artımına necə nail olmaq mümkündür, bunu bilmirəm. Ancaq mövzumuz bu deyil. Adamların çoxalmasının inkişaf təzahürü kimi göstərilməsi maraqlı gəldi.

Görünür, bunu yazan adamların Nigeriya və Banqladeşdə əhali artımından xəbərləri yoxdur. Hər ikisi acından ölən bu geridə qalmış üçüncü dünya dövlətləri planetdə illik əhali artımında ilk 10-luqda yer tuturlar. Hər birində illik artım 4-5 milyon nəfərə çatır. Yeni misal üçün, Banqladeşin 2 illik adam artımı Azərbaycanın tam əhalisi qədərdir. İndi bu qəder banqladeşliden neçəsi xoşbəxtdir, normal insan şərtlərində yaşayır - bunu bizim yapistlərdən soruşmaq lazımdır deyildir. Tək onu yazmaq ki, Banqladeş BMT-nin insan inkişafı indeksində ən axırıncı yerlərdən birindədir.

Bunlar adamlara da rəqəm, statistika, pambıq planı, neftin bareli kimi baxırlar. Əgər rəqəm çoxdursa, deməli, inkişaf var. Əksinə, Avropada adam sayı azalır, deməli, inkişaf yoxdur.

Yeri gəlmişkən, türmələrimizin artımı da bu mənada Avropa ilə müqayisə edəndə mənalı nəticələr verir. Avropanın əhali sayı və ərazi baxımından Azərbaycana nisbətən yaxın dövlətlərdən biri Niderlanddır. Niderlandda son illər türmə böhranı yaşanır - zindanlara doldurmağa dustaq tapılmaz. Bunun əsas səbəblərindən biri əhalinin yaxşı yaşamasıdır, o cümlədən yerli qanunvericilikdə cəzaların xeyli yüngülləşməsidir. Misal üçün, o hərəkət ki, Azərbaycanda adama 10 il həbs cəzası verirlər, onun cəzası Niderlandda 5-10 avro pul cəriməsidir. *(Get kralın heykəlinə şüar yaz, meydana şüar qışqır, nə bilim, cibində nəşə tutsunlar və sairə. Axırıncının ümumiyyətlə cəzası yoxdur).*

Nəticədə son illər Niderlandda 19 türmə bağlanıb. Azərbaycan türmə idarəsinin müdiri Hüseyn Əlixanov müəllim isə iki gün qabaq uca millətimizə muştuluq verdi, dedi respublika üzrə daha 6 türmə tikir.

2013-cü ildə 18 min nəfər olan dustaq sayı indi Azərbaycanda artıb 24 min nəfərə çatıb. Qabaqlarına çıxanı tutub türməyə basırlar. Orda da cəzası olan islah edilmir, ən pisi, günahsızlar da kriminala meyillənir. Nəticədə qapalı kriminal dairə yaranır, burdan çıxış yolu görünmür. Cəmiyyətdə isə oğru aləminə, kriminala rəğbət artır, hansısa lotu haqda kitabı klassik Azərbaycan ədəbiyyatından çox tirajda çap edirlər. Tələbat buna imiş.

Hansı rejimə yaşamağımız xəbərlərin qısa icmalından aydın görünür. Misal üçün, dünyanın hansı başqa ölkəsində 77-ci polis bölməsinin reisi Filankəs müəllimin 78-ci polis bölməsinin reisi Behmankəs müəllimin yerinə keçməsi ictimai yükü olan xəbər kimi qezetlərdə, internet portallarında yer alır?

Yaxud başqa ölkələrdə, sivil dünyada alimlər elmi araşdırmaları, keşfləri, kitabları ilə gündəmə gəlirlər, bizdə isə dava-dalaşla. "AMEA Fəlsəfə İnstitutunda dava düşüb, siyasi nəzəriyyələr şöbəsinin elmi işçisi polisə aparılıb" - lap təzə xəbərlərin birində belə yazılmışdı. Əcəb siyasi nəzəriyyədir... Heç işin fəlsəfi tərəfini demirəm. Bəlkə başqa elmi qurum olsa keçərdik, ancaq görün fəlsəfə sahəsində necə deqradasiya yaranıb ki, yeganə vəzifəsi düşünmək olan filosof da başını alim yoldaşına kəllə atmaq üçün işləyir. Deməli, bunlar alim deyil, fəlsəfəyə dəxli olmayan idmançılardır. Bir-birini qana bülənd eləyir, sonra oturub düşünür. Hər halda, dövlət büdcəsindən ora pul ayrılır, nəse düşünmək lazımdır raundlar arası fasilələrdə...

Qaldı əhali artımı göstəricisinə, buna da şükür. Bir ara bizdə mobil telefonların sayı inkişaf göstəricisi sayılırdı, yadımızdadır. Hələ "vızov" sayını demirlər, bunun özü bir inkişafdır.

Bir tarixi səfərin gözlənilən əks-sədası

İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu'nun Bakı səfəri, gözləndiyi kimi, ən çox işğalçı Ermənistanı narahat etdi. Bunu səfərlə bağlı erməni mediasında gedən yazılar əyani şəkildə sübut edir. Düşmən tərəfin narahatlığı da təbii, çünki İsrail sızandan bir dövlət deyil, Qərbdə sanbalı söz sahibi olan və Azərbaycana strateji tərəfdaş ölkələrdən biri, öncəliklə bizimlə hərbi-texniki sahədə yüksək səviyyədə əlaqələr qurmuş dövlətdir.

Səfər çərçivəsində bu faktor hər iki tərəfdən liderlərin verdiyi bəyanatlarda bir daha qabarıq şəkildə öz təsdiqini tapdı. Ortaq qənaət belədir ki, İsrail-Azərbaycan hərbi əməkdaşlığı bundan sonra da genişləndəcək və inkişaf edəcək - həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından.

Önəmli həcminin odur ki, yəhudi dövləti ilə ölkəmizi tək cə hərbi sferada əlaqələr deyil, başqa sahələr üzrə də yaxşı əməkdaşlıq birlişdirir və Bakıda imzalanan sənədlərdən də göründüyü kimi, bu sahələr də inkişafa kurs götürüb. Ermənistanı təlaşlandıran həm də budur. Nəhayət, dünya yəhudi lobbisinin rəğbətini Azərbaycan tərəfdə olmasından dolayı da narahatlıq var işğalçı tərəfdə.

Ancaq əlbəttə ki, hərbi və hərbi-texniki əməkdaşlıq ikitərəfli münasibətlərdə xüsusi, daha dəqiqi, prioritet yer tutur. Çünki Azərbaycan ərazisinin bir qismi üçün öndür erməni işğalı altında olan ölkədir. Bu üzündən ölkənin hərbi qüdrətini artırmaq, təcavüzkar ölkə üzərində hərbi üstünlüyü saxlamaq üçün rəsmi Bakının İsrail kimi modern silah sənayesinə və hərbi texnologiyalara malik bir dövlətlə əməkdaşlığa məxsusi diqqət ayırması təəcübü deyil.

Ən önəmli, Ermənistan-dan fərqli olaraq Azərbaycanın buna maddi imkanları var - hansı məqama ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev İsrail baş naziri ilə birgə mətbuat konfransında ayrıca toxunmaqla Ermənistan faktiki göz dağı vermiş oldu. Sitat: "Sözsüz ki, bu səfər ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələri genişləndirəcək. Biz bir çox sahələrdə əməkdaşlıq edirik. Bu gün imzalanmış sənədlər əməkdaşlığımız üçün çox böyük potensialı olduğunu göstərir. Biz həmçinin müdafiə sənayesi sahəsində fəal əməkdaşlıq edirik və bu əməkdaşlıq artıq bir neçə ildir davam edir. Bu əməkdaşlığın nə dərəcədə geniş olduğunu göstərmək üçün bir rəqəmi diqqətinizə çatdıracağam. İndiyədək Azərbaycan və İsrail şirkətləri tərəfindən müdafiə avadanlığının alınması ilə bağlı imzalanmış müqavilələrin dəyəri 5 milyard dollara yaxındır, daha dəqiq desək, 4 milyard 850 milyon dollardır. Bu müqavilələrin çox böyük hissəsi artıq həyata keçirilib.

Bakıdan İrəvana gözdağı, Kremlə mesaj - həftənin mühüm gəlişməsi

Netanyahunun Azərbaycan ziyarəti ilə bağlı düşmən tərəfdə baş qaldıran təlaşın maraqlı pərdəarxası var; **ekspert:** "Prezident İlham Əliyev və İsrailin baş naziri ilk dəfə açıqladılar ki..."

Biz hələ də bunun üzərində işləyirik və indiki əməkdaşlığın səviyyəsindən çox razıyıq. Münasibətlərimiz çox geniş, şəxələnmiş münasibətlərdir, bir çox sahələri əhatə edir".

Əksər analitiklərə görə, Azərbaycan-İsrail hərbi əməkdaşlığı Ermənistanın son vaxtlar çox öyündüyü "İsgəndər" raket kompleksləri ilə bağlı arxayınçılığını aradan qaldırır. İsrail mənbələrinin yazdığına görə, Azərbaycanın ondan aldığı "Dəmir günbəz" raket əleyhinə müdafiə sistemi əslində uzaq mənzilli raketləri də ("İsgəndər" raketləri bu qəbildəndir) neytrallaşdırmaq qabiliyyətindədir. Bu şəxsiz ki, işğalçının yuxusunu qaçıran bir xəbərdir, çünki İrəvanda düşünürdülər ki, "Dəmir günbəz" yalnız yaxın mənzilli (70 km) raketlərə qarşı effektivdir.

"Netanyahunun Azərbaycana səfəri iki mühüm amillə yadda qaldı". Bu fikri "Atlas" araşdırmalar mərkəzinin B.Netanyahunun Bakı səfəri ilə bağlı hazırladığı təhlildə yer alıb.

Qurum onları belə sıralayıb: "Birinci amil: Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev dedi ki, Azərbaycan bu günə qədər İsraildən 4 milyard 850 milyon dollar civarında hərbi texnika alıb. İmzalanmış müqavilələrin ümumi dəyəri isə 5 milyard dollardır. İlham Əliyev ilk dəfə idi iki dövlət arasındakı hərbi əməkdaşlığın miqyasını göstərən rəqəmi açıqlayırdı. Əslində bu, həm Ermənistanla, həm də Rusiyaya mesaj idi.

Prezident bu açıqlama ilə gösərdi ki, Rusiyanın Ermənistanı yerləşdiriyi "İsgəndər" raketləri əleyhinə Azərbaycanın da İsraildən eyni tipli və qoruyucu raketlər almaq imkanı var.

İkinci amil: Benyamin Netanyahu dedi ki, İsrail öz qazını Azərbaycanla Türkiyə arasında inşa edilən boru xətləri ilə Avropaya nəql etmək istəyir. İsrailin bu istəyi haqqında əvvəllər müxtəlif versiyalar səslənirdi. Ancaq ilk dəfə idi ki, İsrail baş nazir səviyyəsində öz qazını Azərbaycanın inşa etdiyi boru xətti ilə Avropaya nəql etməkdə maraqlı olduğunu açıqladı. Bu açıqlama iki ölkə arasındakı enerji əməkdaşlığını daha üst səviyyəyə qaldıracaq. Digər tərəfdən, bu enerji əməkdaşlığı sayəsində Türkiyə-Azərbaycan-İsrail üçbucağı güclənəcək".

Bir sözlə, İsrailə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq iqtisadi-ticarəti, energetik sahələrdə də yüksəlişə doğru gedir ki, bu da yenə yekun etibarilə hərbi əməkdaşlıq üçün əlavə resurslar və stimül deməkdir. Bu fonda isə Serj Sərkisyanın bir neçə gün öncə öz xalqına, işğalçı silahlı qüvvələrə müraciətlə "çətinliklərə hazır olun" mesajı diqqət çəkməyə bilmir.

Bu, ən əvvəl o anlama gəlir ki, düşmən müharibədən çəkinir. Çünki özünün hərbi, iqtisadi-maliyyə potensialını yaxşı bilir. Sərkisyanın işğal altındakı ərazilərimizdən qaıtdıqdan sonra verdiyi açıqlamalar bu xüsusda əsl pessi-

mizm nümunəsidir ki var. "Dağlıq Qarabağ münasibəti-nə dair heç bir danışıqlar aparılmır, ordu, əhali çətin dövrə hazır olmalıdır. Ordunun çoxlu tələbatı var və bu tələbatı dəyərli etmək lazımdır. Çünki bizim imkanlarımız hüdudsuz deyil ki, bütün problemləri, bütün məsələləri həll edək" - Ermənistan prezidenti deyib.

Dünən isə Ermənistan parlamenti işğalçı ölkənin ağır iqtisadi durumundan doğan və faktiki, öz xalqının cibinə girməyi rəsmiləşdirən rüsvayçı bir qanunu qəbul edib. Həmin qanuna görə, bundan sonra hər bir işləyən erməni hər ay öz maaşından həlak olan və yaralanan hərbiçilərinə yardım fonduna 1000 dram ödəməlidir. Özü də bu, vergiyə bərabər öhdəlik hesab olunur. Başqa sözlə, Ermənistanla olan-qalan, kasib ermənilər üçün məcburi xarakter daşıyır.

Maraqlıdır ki, ölkədə buna qarşı ciddi etirazlar olsa da, yekunda qanun qüvvəyə minə bildi. Bu da erməni xalqının nə dərəcədə Sərkisyan klanının girovluğunda olduğunu bariz təsdiqdir. Erməni xalqı bu girovluqdan da, əlavə ağır vergilərdən də bir yolla qurtula bilər - indiki hakim rejimdən bacardıqca tez qurtulmaq və işğalçı ordunun Azərbaycan ərazilərindən çıxmasına nail olmaq. O zaman "həlak olan və yaralanan hərbiçilərinə yardım fondu" deyilən bir fond da lüzum qalmaz, o ki ola ona vergi ödəməyə...

□ Analitik xidmət

İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu Azərbaycanla sənədlənən İranın hakimiyyətə bağlı dairələrində etirazlar oldu. İran hakimiyyətinin nəzarətində olan bir sıra media orqanlarında Azərbaycan İsrail baş nazirini qəbul etdiyi üçün tənqid edilir. Bəzi ayəullahlar isə hətta hədəleyici bəyanatlar verməkdən çəkinməzlər.

əccüblü deyil. Əgər teokratik Tehran rejimi İran İslam Respublikası adlanan ölkədə yaşayan insanlarla eyni inancın və əsasən eyni məzhəbin daşıyıcısı olan bir toplumun qurduğu dünyəvi Azərbaycan Respublikasının müasir dünyaya inteqrasiyasına dəstək versəydi, o zaman təəccüblənmək olardı. Amma indi rejim mahiyyətinə uyğun hərəkət edir: "İranda Azərbaycan

rayonlarına bölünmüş Azərbaycanca 30 milyondan çox Azərbaycan türkü yaşayır. Dünyəvi və dünya ilə iç-içə olan müstəqil Azərbaycan dövlətinin mövcudluğu və inkişafı ilk növbədə onlar üçün nümunədir. Tehran müxtəlif dinlərin nümayəndələrinin məhrub bir şəraitdə yaşadığı, dini inancların dövlət idarəçilik sistemində daşınmadığı, sekulyar qanunlarla idarə olunan, milli

güdüdən özünü İsrailin düşməni elan edib. Bu düşmənçilik və saxta Fələstin təəssübkeşliyi rejimin əsasən ölkə daxilində istifadə etdiyi ən kəskin silahdır. Milyonlarla insan uzun illərdir ki, məhz bu ideoloji düşmənçilik üzərində tərbiyə olunub. Təsəvvür edin, eyni inancın daşıyıcılarının yaşadığı bir ölkədə İsrail "ölüm" şüarları səsləndirilir, adamları inandırır ki, əgər İran olmasa Fələs-

İranda Azərbaycanca

Etirazların arxasındakı sirr

Elçin Mirzəbəyli: "İranda olan etirazlar Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaqdır və bu cür etirazlar təəccüblü deyil"

Qeyd edək ki, bu vəziyyət ilk dəfə deyil müşahidə edilir. Azərbaycan Avropa Şurasına üzv olur - İran narazılıq edir, Azərbaycanda "Eurovision" keçirilir - İran narazılıq edir, Avropa oyunları keçirilir - yenə cənub qonşumuzdan etiraz səsləri gəlir, İsraildən müasir silahlar alırıq - İranda narazılıq müşahidə edilir.

Bu isə "İran nədən Azərbaycanın müasir dünya ilə inteqrasiyasında maraqlı görünür? Məlum etirazlar daxili işlərə qarışmaqdır" suallarını yaradır.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli bu barədə danışarkən bildirdi ki, İranda olan etirazlar Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaqdır və bu cür etirazlar tə-

Respublikasına münasibətinin təməlinə dayanan amillərdən biri dövlətimizin adı ilə bağlıdır. Beynəlxalq hüququn subyekti kimi İran adlanan ölkədə, lakin öz tarixi vətənlərində-coğrafi qütblərə, ostanla-

tin xalqı məhv olar, başqa bir ölkədə isə İsraildə də, Fələstinlə də normal dostluq münasibətləri qurulur, İsrailin və Fələstinin rəhbərləri ilə problemin həlli müzakirə olunur, barışdırıcılıq missiyası həyata keçirilir. Yeni belli olur ki, İsrailə yaxşı münasibətdə olub, hay-küy salmadan Fələstinə daha yaxşı dəstək vermək olar. Düşmənçilik yolu ilə deyil, sülh yolu ilə də hərəkət etmək olar. Dövlətlərə münasibətdə dini məsələləri bir kənar qoyub, siyasi, diplomatik müstəvidə də hərəkət etmək olar. Bunu isə İran vətəndaşları da görürlər və nəticədə Tehranın illərdən bəri apardığı ideoloji təbliğat iflasa uğrayır.

İranda Ermənistanla yaxından əməkdaşlığa, Xəzərin hüquqi statusunun müəyyənləşdirilməsində əsassız dirəniş nümayiş etdirməyə sövq edən də elə bu səbəblərdir.

Əslində İranın başqa seçimi də vardı, elə bu gün də var. İşğalçı Ermənistanla açıq şəkildə təzyiq göstərməklə, bu ölkə ilə əməkdaşlığı dayandırmaq, yolları, körpüləri bağlamaqla həm Azərbaycan Respublikasında, həm də İranda yaşayan azərbaycanlıların saygısını, sevgisini qazanmaq olardı. İndiki vəziyyət isə fərqli mənzərə yaradır: Necə olur ki, sən İsrail-Fələstin münaqişəsində İsraili düşməni elan edirsən, amma Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan, müsəlman azərbaycanlıları soyqırımına məruz qoyan, vətənlərindən didərgin salan Ermənistanla dost münasibətində olursan? Əslində İran rejiminin ideoloji tezislərini daha çox darmadağın edən bu sualdır. Tehran bu suala cavab verməyi bacaranda o zaman Azərbaycanda həyata keçirilən hər hansı bir görüşdən, təbiri ilə nəzakətli keçirməyə də ehtiyac qalmayacaq".

İsrailə gəldikdə isə E. Mirzəbəyli hesab edir ki, burada məsələyə müəyyən qədər fərqli kontekstdən yanaşmaq lazımdır: "İran rejimi yarandıqı

İsrailə münasibətlər niyə "çərçivə" dedir?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

İsrailin baş nazirinin səfəri bəlkə də son dövrlərin ən maraqlı hadisələrindən biridir. Əslində Azərbaycanın və azərbaycanlıların bu ölkə ilə çox geniş əlaqələri, xüsusən də adamlarımızın böyük gediş-gəlişləri var...

Amma bu əlaqələrin maraqlı cəhəti də var. Həm iki ölkə arasındakı əlaqələrin çox vacib olduğunu, xüsusən də İsrailin Azərbaycan üçün bir çox sahələrdə böyük önəm kəsb etdiyini deyir. Fəqət, on illərdir ki, bircə məsələ həllini tapmır - İsraildə Azərbaycanın səfirliyi açılmır ki, açılmır... On illərdir, mən bir siyasi yazar kimi məsələni daim diqqətimdə saxlayıram - əvvəllər "Azadlıq" qəzetində və AzadlıqRadiosunda, daha sonra isə digər media strukturlarında bu məsələni aktuallaşdırmağa çalışmışam. Amma indiyədək İsraildə səfirliyimizin açılmamasının əsl səbəblərini anlaya bilməmişəm...

Ümumi fikir budur ki, iki ölkə arasında daha simmetrik və geniş diplomatik münasibətlərin yaranmamasının səbəbi İranın və eləcə də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının təhdidləridir...

İranda və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Azərbaycan üçün, xüsusən də hakimiyyətimiz üçün önəmini anlayıram. Amma niyə görə İranın dediyi ilə oturub-durmaliyıq?!

Bizim xahiş-minnətimizə rəğmən İranın Ermənistanla çox geniş əlaqələri var. Amma İsrailə münasibətlər qurmağa gələndə biz İranın rəyini öyrənməliyik! Heç dəxli varmı?..

Müsəlman dünyasına gəldikdə, Türkiyə və İslam ölkəsidir. Üstəlik də lider ölkədir. Amma bu, ona İsrailə normal münasibət qurmağa mane olmur. Düzdür, son vaxtlarda İsrailə Türkiyənin də münasibətlərində müəyyən problemlər yaranmışdı, amma ki, axır vaxtlar bu məsələlər də yoluna qoyulur.

Ona görə də maraqlı sual yaranır: məgər Azərbaycan Yaxın Şərqdə Türkiyədən daha fəal siyasət yürüdülmü ki, buna görə durub müsəlman dünyasından ehtiyat edək və İsrailə münasibətlərimizi genişləndirməkdən çəkinək?..

Bilirsiniz, İsrailə münasibətlər haradasa, Azərbaycanın Avropa strukturlarına, xüsusən də NATO-ya münasibətinə bənzəyir. Bizim bu şanlı hökumətimiz Rusiyadan o qədər ehtiyat edir ki, hətta yuxusunda da NATO-nu və ya Avropanı görməyə qorxur...

Amma NATO və Avropa məsələsində bir nüans var. Hakimiyyətimizin elə özünün də bu strukturlar ürəyindən deyil. Səbəbini hamınız olduqca yaxşı bilirsiniz. Burada hökumətimizin özəl münasibətlərlə rusların tələbi lap üst-üstə düşüb...

Bəs İsrailə münasibətlərə nə gəlib? Bəlkə burada da hakimiyyətimizin özəl maraqları var və yaxud da o, İsrailə geniş əlaqələri də özünə bir təhlükə sayır?..

Bunun yeganə "təhlükəli" tərəfini bir az əvvəldə dedik - İranda ehtiyat edirlər. Başqa səbəb adamın ağına gəlmir...

Bir az irəlində onu da dedim ki, illərlə İsrailə Azərbaycanın daha geniş əlaqələrini aktuallaşdırmağa çalışmışam. Deyim ki, hətta elə vaxtlar olub ki, hökumət məsələnin artıq həll olduğunu və İsraildə səfirlik açacağımızı deyib. Amma hər dəfə də bu bəyanatlar özünün təsdiqini tapa bilməyib ki, bilməyib...

Soruşa bilirsiniz ki, sənə nə düşüb? Şanlı hökumətimiz İsrailin təmsalında dost tapanda sənə nə olacaq, sən nə tapacaqsan?.. Doğrusu, mənə şanlı hökumət-filan maraqlandırır. Mənim üçün dövlət və bir də milli maraqlar var. Hesab edirəm ki, münasibətlər simmetrikləşsə, onlar daha intensiv xarakter alar və hətta daha səmimi olar - hərçənd ki, bu səmimiyyət sözünü diplomatlar və siyasətçilər heç sevmir...

Bir nüans da var... Axır vaxtlar çox şey itirmişik. Son 20 ildə bir çox şeylərdən vaz keçmişik. Demokratianı itirmişik, normal cəmiyyətdə və hətta hüquqi dövlətdə yaşamaq haqqımızdan vaz keçmişik. Bircə təsəlli odur ki, Azərbaycan müstəqil dövlətdir və ən azı müstəqil xarici siyasəti var...

Görəndə ki, sən müstəqil dövlətin hətta xarici siyasət kursunu da kimə baxaraq tənzimləyir və ya onu kiminsə diqtəsi altında müəyyən edir, adamın lap ürəyi ağrıyır...

Düşünəndə ki, hətta sən dövlət müstəqilliyini də müəyyən mənada şərtidir, onda yaşamaq və nəyəsə ümid etmək çətinləşir...

Özümə gəldikdə isə, İsrail də, onun xalqı da mənim üçün sadəcə, maraqlıdır. Bu maraqlıdır. Bu maraqlıdır. Hətta bəziləri təkcə "Yəhudi lobbisinin gücündən istifadə edib Azərbaycan həqiqətini dünyaya yaymalıyıq" kimi çeynənmiş "çağırış"ları da tirajlamaq istəmir və sadəcə, hesab edirəm ki, axtarsaq, münasibətlərdə hər iki ölkə üçün xeyli faydalı məqamlar var...

"Azərbaycan həqiqətəri" nə gəldikdə isə mənim bildiyim bəzi "həqiqətlər" də var. Siz də onları bilirsiniz. Demirəm ki, onları da dünya çapına çıxaraq. Amma heç olmasa, arabir onlar haqqında da düşünek...

Ermənistan AES-in fəaliyyəti bərpa edilib

Ermənistan Atom Elektrik Stansiyasının (AES) işi bərpa edilib.

"Report" Ermənistan KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, bu barədə ölkənin energetika infrastrukturunu və təbii ehtiyatları nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib.

Qeyd edək ki, Ermənistanın Metsamor AES-i bu il sentyabrın 20-də "plan üzrə" təmirə dayandırılmışdı.

Xatırladaq ki, Azərbaycan və Türkiyə rəsmiləri, ictimai təşkilatları Ermənistan AES-in bölgəni radioaktiv tullantılarla çirkləndirdiyini dəfələrlə bildirib və stansiyanın bağlanması beynəlxalq təşkilatlardan tələb ediblər.

Qeyd edək ki, bu ilin əvvəlində Rusiyanın ayırdığı 270 milyon dollar məbləğində kreditin və 30 milyon dollarlıq qrantın hesabına 2017-ci ilin yazında AES-in əsaslı təmir üçün 3-4 ay müddətinə dayandırılacağı haqda məlumat yayılmışdı.

İsrail və Azərbaycanı bir-biri üçün vazkeçilməz edən səbəblər

Politoloqdan Təl-Əviv və Bakı əlaqələri ilə bağlı ilginç şərh

“Netanyahuun Azərbaycanla işgüzar səfəri şübhəsiz ki, iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafı istiqamətində növbəti addım olacaqdır”. Politoloq Şahin Cəfərli bu fikirləri İsrailin baş nazirinin Azərbaycana səfərini “Yeni Müsavat”a şərh edərkən deyib.

Onun sözlərinə görə, imzalanan sənədlərin içərisində birgə hökumətlər arası komissiyaların yaradılması barədə sazişi xüsusi qeyd etmək lazımdır: “İndiyədək belə bir komissiyaların olmaması çox güman ki, rəsmi Bakının İsrail ilə əlaqələrdə ehtiyatlı siyasətinin nəticəsi idi. Artıq bu çatışmazlıq aradan qaldırılıb. Komissiyaların yaradılması gələcəkdə qarşılıqlı iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişafına təkan verəcək. Hazırda qarşılıqlı ticarət döviyyəsinə Azərbaycanın ixrac etdiyi neft xüsusi yer tutur. Neft nəzərə alınmasa, iqtisadi əlaqələrin elə də inkişaf etmədiyi ortaya çıxır ki, bu, məni həldir”.

İsrail və Azərbaycanı bir-biri üçün vazkeçilməz edən səbəblərlə bağlı müxtəlif təxminlər var. Bu sırada tək cəfəri

baş nazirinin və Azərbaycan prezidentinin esrlərdən bəri iki xalq arasında dərin əlaqələrin mövcudluğu barədə səsəndirdiyi fikirlər də ciddi əsaslara söykənir. Son illərdə isə bəzi iri qonşularımızın və bədxah düşmənlərimizin pozmağa çalışdığı İsrail - Azərbaycan əlaqələri getdikcə inkişaf edir ki, bu da ciddi əsaslara söykənir. Ş.Cəfərli xatırladı ki, İsrail tək cəfəri hərbi sahədə deyil, ecaçlıq, elektronika, telekommunikasiya, kənd təsərrüfatı sahələrində də yüksək texnologiyalı məhsulların istehsalçısıdır: “Bu sferalarda əməkdaşlığı inkişaf etdirmək, İsraildən texnologiya transferi və bu sahədə birgə müəssisələrin yaradılması Azərbaycan üçün vacibdir. İndiyədək Azərbaycan hökumətinin bu istiqamətlərə az diqqət yetirməsi ciddi yanlışlıq olub. Şübhəsiz ki, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq strateji əhəmiyyət kəsb edir. Məlumdur ki, Azərbaycan ordusunun arsenalı əsasən keçmiş SSRİ və Rusiya istehsalı olan silahlar-

dan ibarətdir. Təəssüf ki, Rusiyadan bu sahədə asılılıq davam edir. Bu, daha çox siyasi səbəblərlə əlaqədardır. Lakin biz Rusiyadan bu sahədə asılılığı təcridən azaltmalıyıq. Bu baxımdan, İsrailə genişlənən hərbi əməkdaşlığın böyük önemi var”.

Politoloq qeyd etdi ki, İsrail yüksək texnologiyalı silah və hərbi sistemlər istehsal edən əsaslı dövlətlərdən biridir: “Bilirsiniz ki, ABŞ və digər Qərb dövlətləri Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tərəflərinə silah satışına embarqo qoyub. Yəni biz yüksək texnologiyalı silahlar buraxan böyük Qərb bazarından məhrum olmuşuq. Belə bir durumda İsrailin önemi bizim üçün daha da artır. Dövlət başçısının açıqladığı rəqəm - Azərbaycanın İsraildən indiyədək 4 milyard 850 milyon dollar dəyərinə silah və hərbi sistem alması diqqətəlayiq faktdır. Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, hazırda raket hücumundan müdafiə sisteminin Azərbaycana satılması üçün tərəflər arasında danışıqlar gedir. Azərbaycanın

bütün ərazisini qoruyacaq belə bir müdafiə çətinin qurulması həyati əhəmiyyətli məsələdir və ciddi aktualıq kəsb edir. Bir önəmli məqamı qeyd edim ki, belə bir sistem əgər qurulacaqsa, tək cəfəri Ermənistandan qaynaqlanan real təhdid yox, Rusiya və İrandan qaynaqlanan potensial təhdid də nəzərə alınmalıdır. İstənilən dövlət öz təhlükəsizlik siyasətini formalaşdırarkən bütün potensial təhdidləri nəzərə almalıdır, eksi halda, o dövlət kimsə ciddi qəbul etməz”.

Politoloq Azərbaycanın İsrail üçün vazkeçilməzliyi barədə də fikirlərini bölüşdü: “İsrail dövlətinin Azərbaycanla əməkdaşlığı dərinləşdirməkdə marağı isə bir neçə amillə əlaqədardır. Ən əvvəl onu qeyd etmək lazımdır ki, İsrail İslam dünyasında ona qarşı tətbiq olunan təcrid siyasətindən çıxmaq istəyir. Azərbaycanı bu baxımdan mühüm tərəfdaş kimi görürlər. Azərbaycan dövlətinin dünyəvi xarakteri və ölkəmizdə antisermitizm, dini radikalizmin mövcud olmaması israililərdə sim-

patiya doğuran amillərdir. İsrail Azərbaycanla yaxın münasibətlər quraraq nümayiş etdirir ki, yəhudi düşmənçiliyi siyasəti yeritməyən istənilən müsəlman ölkəsi ilə bu cür münasibət yarıda bilər. Azərbaycanı İsrail üçün cəlbəedici edən digər amil isə ölkəmizin coğrafi vəziyyətidir. Hazırda İsrailin İrandan qeyri-rəsmi müharibə vəziyyətində olması heç kimsə sirs deyil. İran İsrailə zərbə endirməyə imkan verən raket texnologiyalarını sürətlə inkişaf etdirir, biz tez-tez qonşu ölkədə bu tip raketlərin sınaqdan keçirildiyini eşidirik. İran rəsmilərinin leksikonunda İsrailə qarşı hədə-qorxular gündəlik ritorikaya çevrilib və onlar öz niyyətlərini gizlətməyə ehtiyac duymurlar. Təbii ki, belə bir durumda İsrail üçün öz təhlükəsizliyini təmin etmək məsələsi həyati əhəmiyyətli vəzifəyə çevrilir”.

Ş.Cəfərli qeyd etdi ki, ümumiyyətlə, yəhudi dövləti elan edildikdən bəri onun 1 sayılı vəzifəsi öz mövcudluğunu qorumaq olub: “İsrail dövləti qurulduqdan bu yana xeyli güclənse

də, onun mövcudluğuna real təhlükələr hələ də qalır. Real təhlükə mənbələrindən biri də məhz İrandır. Azərbaycanın İrandan qonşuluğu və bu ölkə ilə 765 km sərhəd zolağına - bir hissəsi işğal altındadır - malik olması, eləcə də İranda milyonlarla azərbaycanlı-türkün yaşaması faktı İsrail üçün əhəmiyyətlidir. Söhbət ondan getmir ki, bu iki dövlət arasında müharibə başlarsa, İsrail Azərbaycan ərazisindən istifadə edəcək. Azərbaycan rəhbərliyi buna yol verməyəcəyini dəfələrlə bəyan edib. Lakin bəzi gizli razılaşmalar, məsələn, İsrail kəşfiyyatının Azərbaycanın İrandan həmsərhəd ərazilərində fəaliyyətinə icazə verilməsi, bizim ərazimizdən istifadə edərək müəyyən kəşfiyyat məlumatları toplaması və silahsız əməliyyatları həyata keçirməsi mümkündür. Heç bunlar olmasa belə, İsrailin İrandan qonşuluğundakı müsəlman ölkəsi ilə yaxın əməkdaşlığı faktının özü yəhudi dövləti üçün önəmlidir. İrandan narahat edən əsas məqamlar məhz bunlardır”.

□ Cavid TURAN

Kadırovun qisası - o, Türkiyəyə sığınan mücahidləri tələb edir

Rusiya hakimiyyəti müharibədən sonra sağ qalan çeçen komandirlərini qətlə yetirir

Çeçenistan prezidenti Ramzan Kadırov Türkiyə prezidentinə müraciət edərək Türkiyədə həbs olunan çeçenlərin Çeçenistana qayıtarılmasını istəyib. İstanbulda baş verən terror aktından sonra Türkiyə prezidentinə başsağlığı verən Kadırov deyib ki, Çeçenistanda terror törədən şəxslər hələ də Türkiyədə gizlənir.

“Terrorçulara qarşı onların anladığı dildə danışmaq lazım olduğunu” deyən Kadırov Türkiyədə gizlənən çeçenlərin geri qaytarılıb ifadə verməsi və cəzalarını alması lazım gəldiyini qeyd edib. “Mən dəfələrlə Türkiyə hakimiyyətindən xahiş edərək bu terrorçuların Rusiyaya geri verilməsini istəmişəm. Məqsədimiz cinayətkarları tapıb cəzalandırmaqdır. Bu gün sizə təkrar bu mövzuda müraciət edirəm. Əminəm ki, terrorçularla sərt şəkildə davranmaq, onların anladığı dildə danışmaq lazımdır”.

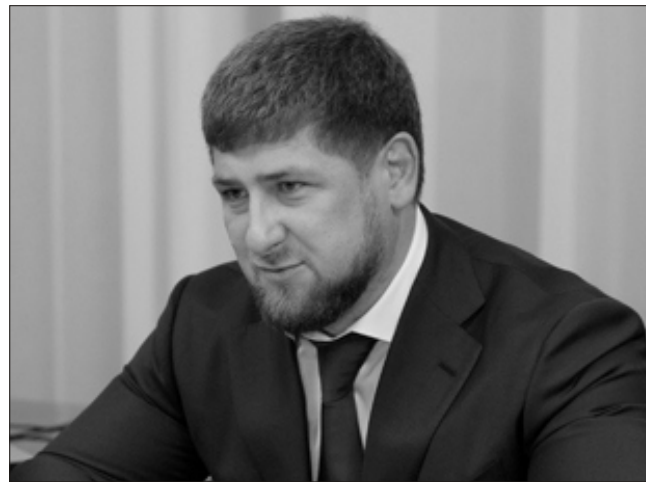
Kadırovun nəzərdə tutduğu 3 çeçen noyabrın 5-də həbs olunub. Ancaq Rusiyanın tələblərinə baxmayaraq Türkiyə hökuməti onları geri qaytarmaq fikrində deyil. Sax-

lanılan 3 nəfər Mahran Saıdov, Aslanbek Vadalov və Tarxan Qaziyev olub.

Qeyd edək ki, ikinci çeçen müharibəsindən sonra yüzlərlə keçmiş döyüşçü bir sıra Avropa ölkələrinə, əsasən də Türkiyəyə yerləşib. Türkiyədə islamçı təşkilatların Çeçenistan savaşı qruplarına dəstək verməsi, eləcə də Türkiyədə 100 il əvvəldən köçmüş çeçen diasporunun olması və nəhayət, hakimiyyət orqanlarının münasibəti çeçenlərin Türkiyədə yerləşməsinin əsas səbəblərindən biri idi. Ancaq müharibə başa çatdıqdan sonra Rusiya çeçen müqavimətini qırmaq, savaş zamanı ruslara qarşı müqavimət göstərmiş nüfuzlu səhra komandirlərini göz dağı məqsədilə “ovlama-

ğa” başladı. Burda əsas məqsəd Münhen Olimpiadasından sonra İsrailin etdiyi kimi qisas və göz qorxutmaq idi. Avropada, o cümlədən Türkiyədə və Qatarda nüfuzlu çeçen komandirlər qətlə yetirildi. Onlardan ən səs-küylüsü 2004-cü il fevralın 13-də Qatarda paytaxtı Dohada baş verdi. Çeçen səhra komandiri, eks-prezident Yandarbiyev rus sui-qəsdçilərinin partlatdığı bomba ilə öldürüldü.

Oxşar hadisələr Avropanın bir sıra ölkələrində də baş verdi. Nüfuzlu keçmiş səhra komandirləri müəmmal şəkildə qətlə yetirildi. Ən çox sui-qəsd hadisələri Türkiyədə baş verib. Keçmiş səhra komandirləri, Çeçen Respublikasının siyasətçi və diplomatları səs-küylü aradan götürüldü. Bu qəsdlərin sifarişçisinin Rusiya olduğu, icraçılarının isə əsasən çeçen kəndlilərinə və ya agentlərə olduğu bildi-

rilirdi. Türkiyədə ən səs-küylü çeçen qətlisi hadisəsi 2013-cü ildə Ankarada baş verdi. Çeçen mühacir hökumətinin konsulu Medet Ünlü naməlum şəxslər tərəfindən öz otağında qətlə yetirildi. Çeçen diasporunun Türkiyədə rəsmi dairələrlə əlaqələrini koordinasiya edən Ünlü İçkeriya Çeçen Respublikasının konsulu idi. M.Ünlü ilə birlikdə Türkiyədə 7 nəfər məhur çeçen aktivisti öldürüldü.

Türkiyədə qətlə yetirilən məşhur çeçenlərdən biri səh-

ra komandiri Qazi Edilsultanova.

Q.Edilsultanov 1999-cu ildə başlayan ikinci çeçen müharibəsində vuruşub, polkovnik rütbəsi daşıyıb. 2001-ci ildə yaralanan Edilsultanov 2004-cü ildə Türkiyəyə yerləşib. İstanbulda Fenerbahçe bölgəsində yerləşən çeçen düşərgəsindən Maltepeyə getmək adı ilə çıxıb və yoxa olub.

Daha bir məşhur çeçen səhra komandiri çeçen ordusunun ikinci şəxsi olan İslam Canibekov Rusiya hökuməti

tərəfindən 30 nəfəri öldürməkdə ittiham edilərək axtarışa verilmişdi. 2002-ci ildə Türkiyəyə qaçan Canibekov uzun müddət gizli yaşayıb, tez-tez yer dəyişdirib. Ancaq 2008-ci ilin dekabrında Canibekov ailəsi ilə birlikdə avtomobilini park etmək istəyərkən naməlum şəxslər tərəfindən başından vurularaq öldürüldü.

Doku Umarovun Türkiyə təmsilçisi Əli Osayev ikinci çeçen müharibəsindən sonra Türkiyəyə sığınıb. Türkiyədə gizli yaşayan Osayev 2009-cu ildə Zeytunburnu bölgəsində avtomobilində güllələnərək öldürüldü.

Berkaj Musayev, Rustam Altəmirl və Zaverbek Amiyev məsciddən namazdan çıxdıqları esnada naməlum bir avtomobildən açılan atəş nəticəsində öldürüldülər. Qətlə yetirilən hər 3 şəxs çeçen müharibəsində iştirak etmiş səhra komandirləri olub. Bu qətlərdən bir qismi artıq aqılıb. Əsasən çeçen əsilli şəxslər olur və kriminal hesablaşma kimi təqdim olunsalar da, ekspertlər bu şəxslərin Rusiya və Çeçenistan hakimiyyəti ilə əlaqələrinin olduğunu düşünürlər. Bu şəxslər çeçen icmasında nüfuzlu olublar, müharibədə iştirak ediblər. Bununla da onların qətlə yetirilməsi həm müharibənin qisası, həm də yeni toparlanmanın qarşısının alınması, xof yaratmaq məqsədi güdür.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Son zamanlar Rusiyanın vasitəçiliklə bir araya sığmayan addımları, Kremlin xüsusilə də işğalçı Ermənistanı "İsgəndər" raket komplekslərini bağışlamasından sonra bu ölkə ilə birgə hərbi birləşmələr yaratmağa qərar verməsi Azərbaycanda ciddi narahatlıqlar yaradıb.

Ermənistan rəhbərliyinin həttə xarici işlər nazirləri səviyyəsində planlaşdırılan Almaniyaya görüşünü belə pozması, üstəlik, görüşün keçiriləcəyi günlərdə Qarabağa qanunsuz gəlməsi, hərbiçilərlə görüşməsi açıq-aydın təxribatdır və Azərbaycanı savaşa cəlb etmək niyyətindən xəbər verir. Şübhəsiz ki, Ermənistan bu cür azgünlüklərə məhz Kremlin dəstəyi və təlimatları ilə yol verir, əks təqdirdə, Ermənistan həddini aşmağa cürət etməzdi.

BAXCP sədri, deputat Qüdrət Həsənzadəni də hesab edir ki, Bakı, nəhayət, Moskva ilə açıq danışıqlar aparır. Xatırladaq ki, Q.Həsənzadə bundan əvvəl Qarabağın işğalına son qoyulmasının müqabilində Rusiya ilə ciddi anlaşmaya gəlməsinə də mümkün sayırdı. Lakin parlamentin son iclaslarından birində Rusiyanın işğalçıya dəstəyinə çox sət reaktivasi ilə diqqət çəkdi.

Qüdrət bəy, aprel savaşından sonra Qarabağ məsələsinin tənظیمməsinə də təkbəşinə aktiv fəaliyyətə keçən Moskva son zamanlar işğalçıya açıq dəstək verməklə daha çox proseslərin tənظیمində rolunda çıxış edir. Sizcə, şimal qonşumuz Bakıdan həllə nail olmasının qarşılığında nələri tələb edir?

Sözün doğrusu, nə tələb etdiyi bərdə məlumatım yoxdur. Amma bilirəm ki, Rusiya Qarabağ münaqişəsinin tənظیمməsi ilə bağlı mövqələrindən xeyli dərəcədə geri çəkilib. Yeni Rusiya aprel döyüşlərindən sonra Ermənistanı bir az da təzyiqli artırımaq, problemi

həll etmək lazımdır, tələbini qoymaq əvəzinə, 250 milyon gücəşli kreditlə bu ölkəyə ən müasir silahlar, "Smerç" sistemləri, "İsgəndər" raket kompleksləri verdi. Beləliklə də artıq Ermənistan nənki öz mövqələrindən geri çəkilmədi, mövqələrini bir az da sətləşdirdi. Mənəm də parlamentdəki çıxışma səbəb Sərkisyanın Respublikaçı Partiyasının qurultayında dolayısı ilə bəyan etməsi oldu ki, "biz Bakını da tuta bilirik, həttə kapitulyasiya aktına imza da atdırabilirik". Elə həmin gündə Şoyqunun erməni həmkarı ilə birgə qoşun yarmayla bağlı saziş imzalaması açıq deyim ki, vasitəçilik missiyasına heç cür sığmayan, açıq-aşkar təcavüzkar dəstəkləyən bir mövqedir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan cəmiyyəti bundan sonra Rusiyanın guya vasitəçi olduğuna və bu məsələnin həllinə töhfə verdirinə əvvəlki şəkildə özünü inandırmağa çalışmamalıdır. Ona görə də parlamentdəki çıxışında da hökumətə çağırış etdim ki, nəhayət, Rusiya ilə konkret danışıqlar aparıb Moskvanın Azərbaycandan beynəlxalq hüququ müdafiə etməsinin qarşılığında nə istəməsinə bilməliyik. Bu bərdə xalqımıza da açıq məlumat verməliyik. Bundan sonra da Rusiya ilə münasibətlərimiz mütləq yenidən baxmalıyıq. Yoxsa indiki şəraitdə nə baş verir? Belə çıxır ki, Rusiya işğalçı dövlət müdafiə edəcək, torpaqlarımızın işğal altında qalmasın Ermənistanla birlikdə təmin edəcək, biz də guya Rusiya ilə dost dövlət kimi yaxından əməkdaş-

"Rusiya ilə açıq danışıqların vaxtı çatıb"

Qüdrət Həsənzadə: "Rusiyanın Azərbaycanda hərbi bazasını da yaratmaq mümkündür, bir şərtlə ki..."

lıq edəcəyik, gündə bir humanitar forum keçirəcəyik, Rusiyada müxtəlif humanitar layihələr həyata keçirəcəyik, hərbi sahədə əməkdaşlıq nəticəsində ona böyük pullar verəcəyik. Əgər aldığımız silahları doğrudan da torpaqlarımızın işğaldan azad olunması üçün istifadə edə bilməyəcəyiksə, niyə Rusiyanın hərbi sənaye kompleksindən o silahları alırıq? Biz o silahı kimlə vuruşmaq üçün alırıq, Türkiyə, Qazaxistan, İran, ya Gürcüstanla?

Amma bir məsələ də var ki, Rusiya ilə münasibətlərdə fərqli mövqənin seçilməsi Ukrayna və Gürcüstan təhlükəsini yaradır. Bəlkə hakimiyyət buna görə ehtiyatlı davranır...

Tutaq ki, Rusiya Gürcüstanda Abxaziya və Cənubi Osetiyanın müstəqilliyini tanıyıb, ya Ukraynada Kırım özünə birləşdirib. Rusiya Azərbaycanla münasibətlərdə də eyni mövqeni sərgiləsə, tutaq ki, Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyini" tanısa, mən düşünürəm ki, Kremlin bundan qazanacaq. Əvvəla, Azərbaycan regionda strateji əhəmiyyətli bir ölkədir. Rusiya bu addımı atacağı təqdirdə onun Türkiyə ilə də münasibətləri ciddi şəkildə pisləşəcək. O cümlədən İslam dövlətləri ilə də münasibətlərinin pisləşəcəyi şübhə doğurmur. Azərbaycan cənubla şimal arasında bir dəhliz rolunu oynayır. Hazırda dəmir yolu xətti də çəkilir, İran və Rusiya istəyir ki, Azərbaycan

üzərindən öz ticarət əlaqələrini genişləndirsin. Dəmir yolu daşımaları da çox ucuz başa gəlir. Dediyim kimi, Azərbaycan bölgədə Rusiyanın maraqlarına uyğun olmayan heç bir addım atmır. Amma sabah Azərbaycan ən azından Gürcüstan səviyyəsində siyasət yürütməyə başlasa, öz əlaqələrinə yenidən baxsa ki, artıq qaradan artıq rəng yoxdur, mən düşünürəm ki, Rusiya bundan faydalanacaq. Rusiya bilir ki, Cənubi Qafqazda özünün ciddi mövcudluğunu qoruyub-saxlamaq üçün regionun lider dövləti kimi Azərbaycanla münasibətləri yüksək səviyyədə saxlamalıdır. Bunun üçünə Rusiya mütləq özünün siyasətinə yenidən baxmalıdır və Ermənistanı

kimi baxmamalıdır. Torpaqlar onsuz da işğal altındadır. Kimse işğal altındakı Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanıdı, ya tanımadı, bunun Azərbaycan üçün nə fərqi var? De-fakto bu torpaqlar işğal altındadır və sən oranı azad edə bilmirsən, lap bundan sonra de-yure də tanınsan, nə mənası? Amma sən torpağın işğaldaxlayan dövlətin maraqlarını təmin edən dostluq siyasəti yürüdürsən. O da bunun qarşılığında etdiklərinin müəyyən nəticələrini görməli, dadmalıdır. Bu baxımdan, Rusiya ilə açıq danışıqların vaxtı çatıb. Sözün doğrusu, mən biliməm bağlı qapılar arxasında nə danışıqlar. Amma bu bərdə xalqa da nəhayət ki, bir açıqlama verilməlidir.

Prezidentin İsrail silahları ilə bağlı mesajının ilginclik səbəbi Elxan Şahinoğlu: "Bir ölkədən 5 milyard dollarlıq silah-sursat anbarlarda saxlanmaq üçün alınmır"

"Azərbaycan və İsrail müdafiə sənayesi sahəsində fəal əməkdaşlıq edir və bu əməkdaşlıq artıq bir neçə ildir davam edir". Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev bunu İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ilə görüşü zamanı deyib.

Prezident iki ölkə arasında əməkdaşlığın nə dərəcədə geniş olduğunu göstərmək üçün konkret rəqəmi də diqqətə çatdırıb. "İndiyədək Azərbaycan və İsrail şirkətləri tərəfindən müdafiə avadanlığının alınması ilə bağlı imzalanmış müqavilələrin dəyəri 5 milyard dollara yaxındır, daha dəqiq desək, 4 milyard 850 milyon dollardır", - deyir prezident. Prezident əlavə edib ki, bu müqavilələrin çox böyük hissəsi artıq həyata keçirilib: "Biz hələ də bu

nun üzərində işləyirik və bu əməkdaşlığın səviyyəsindən çox razıyıq". Müşahidəçilər hesab edirlər ki, ölkə başçısı İsrailə hərbi əməkdaşlıqdan bəhs edərkən konkret rəqəmləri açıqlayarkən həm də Azərbaycanın düşmənlərinə, onların havadarlarına

na mesaj vermiş olub. Qərb dövlətləri Azərbaycana silah satmaqdan imtina etdiyi halda, Ermənistanın hərbi müttəfiqi Rusiya bu boşluğu doldurmağa çalışır. Düzdür, Ermənistan bir çox hallarda özünün Kremləndən aldığı pulsuz silahları unudaraq, Azərbaycanın böyük vəsaitlər hesabına şimal qonşusundan silah almasını qabartmağa çalışır. Ancaq Moskvada da yaxşı anlaşırlar və etiraf edirlər ki, əgər Rusiya Azərbaycana silah satmasını ermənilərin xətrininə xoş olmasın naminə dayandırsa, o halda silah bazarını İsrail tutacaq.

Digər tərəfdən, Rusiyanın Ermənistanı hədiyyə etdiyi "İsgəndər"lərin bölgəni təhdid edən gücə malikdir, bunu da kimse diqqətdən qaçırmamalıdır. İsraildən aldığımız pilotsuz raketlər və digər silahların faydasını isə aprel döyüşlərində gördük. Bu mənada ermənilərin qorxulu yuxusuna çevrilən İsrail istehsalı silahların yeni növlərinin alışı Azərbaycana böyük vəsaitlərin xərclənməsi hesabına başa gəlsə də, döyüş meydanında əvəzsiz nəticə bəxş edəcək, bunu düşmən də anlayır. Bəzən "bu qədər silah-sursat alırıqsa, torpaqları niyə azad edə bilmirik" sualı da səslənir. Ancaq heç şübhəsiz ki, burada əsas məsələ düşməni himayə edən güc mərkəzi, şimal qonşumuz xatırlanmalıdır.

Elə politoloq Elxan Şahinoğlu da bu fikirdədir: "Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ilə görüşdə Azərbaycanın İsraildən 4 milyard

850 milyon dollar civarında silah və sursat aldığını bildirdi və ardınca dedi ki, bu hələ son deyil. Məncə, dövlət başçısı gizli olanı qəsdən açıqladı ki, Ermənistan və Rusiya real durumu anlasınlar. Bir ölkədən 5 milyard dollarlıq silah və sursat anbarlarda saxlanmaq üçün alınmır". E.Şahinoğlu növbəti savaş daha dəhşətli olacağına şübhə etmir. Bu mənada təsdiqləyir ki, ermənilərin narahatlığı səbəbsiz deyil: "Növbəti savaş texnologiyaların savaşı olacaq və bu texnologiyalar Azərbaycanda daha çoxdur. Ermənistanın narahatlığı bununla əlaqəlidir".

Ekspert Netanyahunun Bakı səfərindən sonra Ermənistanı əldə etdiyi "İsgəndər" raket komplekslərinə qarşı Azərbaycanın İsraildən "Dəmir günbəz"lər alacağını mümkün sayır: "Məncə, bu məsələ reallaşacaq. Prezidentin rəqəm açıqlaması böyük ehtimalla bununla bağlı idi".

Bu arada Ermənistan KİV-lərinin şivən qoparması da diqqət çəkir. Ermənilər ölkəmizin yeni silah-sursat əldə etməsindən təşviş düşərək həyasızcasına iddia edirlər ki, Azərbaycan Qafqaz üçün də təhlükədir. E.Şahinoğlu bu iddiaları cəfəng hesab edir: "Azərbaycan işğalçı Ermənistan üçün təhlükədir, Azərbaycan Gürcüstanın, Dağıstanın, Çeçenistanın və digər Qafqaz xalqlarının ən yaxın dostudur. Bizdən çox Gürcüstanı investisiya qoyan yoxdur. Bəs Ermənistanın Gürcüstana hansı xeyri deyib? Yaxşı olar ki, bunun səbəbləri haqqında düşünsünlər".

Qlobal karakter almış terrorçuluğun və ekstremizmin doğurduğu problemlər bizim regionumuzda da tüğyan edir. Türkiyədə tez-tez partlayış olur, Yaxın Şərqdə terrorlar, güllə səsləri səngimir. Azərbaycanın adı tez-tez müxtəlif dövlətlərin xarici işlər nazirliklərinin öz vətəndaşlarına müraciətlərində terror təhdidi və riski yüksək olan ölkələr sırasında çəkilir.

Bugünlərdə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) rəisi, general-leytenant Mədət Quliyev mətbuata açıqlamasında Azərbaycanı terror təhdidlərindən qorumaq üçün bütün preventiv addımların atıldığını deyib. Xidmət rəisi qeyd edib ki, digər dövlətlərin Azərbaycana qarşı təhdidləri, maraqları var. "Yaxın Şərqdə gedən proseslərin təhdidləri var. Lakin prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları qətiyyətlə bu məsələləri həll edirlər"-deyə general-leytenant bildirib.

DTX tərəfindən bölgələrdə keçirilən əməliyyatlara toxunan M.Quliyev qısa zamanda cinayətkarların, casusların məhv edilməsi üzrə əməliyyatlar keçirildiyini vurğulayıb: "Əməkdaşlarımız onları saxlayan zaman silahlı müqavimətlə rastlaşdılar, lakin bunun qarşısını qətiyyətlə aldılar. Ümumiyyətlə, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanları bu istiqamətdə təkcə işləmirlər, digər dövlətlərin xüsusi xidmət orqanları ilə birgə çalışırıq, məlumat mübadiləsi edirik".

Ümumilikdə isə dini radikalıq getdikcə terrorçuluqdan çətin fərqlənir. Tərəfdar ter-

rorçuluq əməllərində dini radikalıqın əsasları özünü daha çox büruzə verir. "Əl-Qaidə", İŞİD və digər terrorçu təşkilatlar din pərdəsi altında iyrənc siyasət həyata keçirirlər. Təhrib edilmiş ehkamlardan öz çirkin terrorçuluq fəaliyyətlərinin gerçəkləşdirilməsində istifadə olunur. Belə təhlükələrin önəlməsi üçün bir müddət əvvəl isə Azərbaycanda dini radikalizmle bağlı qanun qəbul olundu. Qanunlar gözəl olsa da, təkcə qanunlarla dini radikalizmin qarşısını tam almaq mümkün deyil. Düzdür, Azərbaycan Qafqaz regionunda sabitliyi ilə seçilən respublikadır. Amma ümumilikdə daxil olduğumuz region qaynar qazandır.

Politoloq Arzu Nağıyev deyib ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin əsas prioritet istiqamətlərindən biri kəşfiyyat və əks-kəşfiyyatdır. Terrorla mübarizə də əsas fəaliyyət istiqamətidir: "Azərbaycanda terror aksiyaları törədilmir, bu yaxşı həldir. Ancaq bu heç də o demək deyil ki, Azərbaycanda bu hadisə heç vaxt ola bilməz. Dünyanın ən böyük kəşfiyyatçı maliyyə ölkəsi olan Amerikada belə 2001-ci ildə böyük bir ter-

Ətrafımızda tüğyan edən terror Azərbaycana da sığıraya bilərmə?

Arzu Nağıyev: "Dövlət qurumları bu istiqamətdə müvafiq addımlar atır və bu gün qorxulu heç nə baş vermir"

Arzu Nağıyev

ror baş verdi. 3 min ABŞ vətəndaşı həyatını itirdi. Bu gün Türkiyənin ən çox qorunan şəhəri Ankara belə terrorçuların hücumuna məruz qalır. Mülki insanlar hədəf seçib öldürülür. DTX terrorla mübarizə, radikal dini qruplara qarşı mübarizədə də öndədir. İstər dini tə-

çəkləşdirilib. Bu işlər müvafiq əməliyyat-axtarış planına uyğun aparılır. Suriya və digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən terrorçu, radikal dini qruplaşmalarda olmuş şəxslərin müəyyən edilərək zərərsizləşdirilməsi üçün də müvafiq əməliyyat-axtarış işləri fasiləsiz olaraq davam etdirilir. Nəticəsi də göz qabağındadır".

A.Nağıyev terrorçu qruplaşma üzvlərinin müəyyən olunaraq zərərsizləşdirilməsi, ölkəmizə gəlişinin qarşısının alınması üçün preventiv addımların atıldığını da diqqətə çatdırıb: "Hüquq-mühafizə orqanlarının birgə çalışması nəticəsində xaricdən ölkəyə gələn terrorçu qruplaşma üzvləri ölkəyə şübhəli bilinən şəxslər müəyyən edilir. Texniki vasitələr, canlı müşahidə, əməliyyat işi ilə belə şəxslər

aşkarlanıb, üzə çıxarılıb, həbs olunur və ya zərərsizləşdirilir. Bu böyük bir prosesdir. Bu istiqamətdə də müvafiq əməliyyat agentur fəaliyyət həyata keçirilir. DTX rəisinin son açıqlamalarında vurğuladığı kimi, digər dövlətlərin Azərbaycana qarşı təhdidləri, maraqları var. Bu maraqların gerçəkləşdirilməsində terrorçu qruplaşmalardan istifadə də istisna deyil. Bu baxımdan, müəyyən dərəcədə narahatçılıq var və bu narahatçılığın qarşısını almaq üçün hüquq-mühafizə orqanları, xüsusən Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti müvafiq addımlar atır və bu gün qorxulu heç nə baş vermir. Heç bir dövlət terroridan sığortalanmayıb. Lakin müvafiq strukturlarımız bunun qarşısını almaq üçün gərəken bütün addımları atır".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV**

"Qara bazar"ın bazarı bağlansa, faydası nə olacaq?

Ekspert: "Ölkənin pul siyasətini "qara bazar"ın əlinə vermək olmaz"

Bir neçə gündür ki, ölkədə qanunsuz valyuta mübadiləsi aparılmasına qarşı müvafiq dövlət orqanları tərəfindən ciddi əməliyyatlar başlanılıb. Bunun nəticəsində "qara bazar"ın, necə deyirlər, bazarı bağlansa...

Öncə qeyd edək ki, ötən il manatın ilk devalvasiyasından (fevralda) sonra ölkədə manatın dollara nisbətində ucuzlaşması, xarici valyutaya qarşı yaranan tələbin təklifi üstələməsi, "qara bazar"ı inkişaf etdirdi. Ekspertlər bildirirlər ki, buna əsas səbəb Mərkəzi Bankın və digər kommersiya banklarının fəaliyyətinin zəif olması, eyni zamanda bazardakı mövcud dollar tələbinə operativ reaksiyanın verilməməsi oldu. Həmçinin "exchange"-lərin ləğv edilməsinin də "qara bazar"ın inkişafını tətikləməsi istisna edilmir. "Qara bazar" a pulların necə çıxarılması məsələsinə gəlincə isə son günün bu gününə bağlı müxtəlif iddialar səsləndirilir. İddialara görə, dollar satışının rəsmi dayandırıldığı halda "qara bazar" a valyutalar bu sahə ilə əlaqəli olan bəzi məmurlar tərəfindən çıxarılır.

Parlamentdə son büdcə müzakirələri zamanı da manatın dəyərsizləşməsində, valyuta qitliyi ilə bağlı ajiotaj yaranmasında maraqlı qüvvələrin varlığından bəhs edilib. Hətta depu-

tat Yevda Abramov Milli Məclisdəki çıxışında "qara bazar" a xüsusi məsələ kimi müzakirəyə valyuta çıxarılıdığını, eyni gündə 4 saat ərzində dolların ciddi fərqlə alınıb-satıldığını öz gözləri ilə gördüyünü qeyd edib.

Lakin iddialarla bağlı jurnalistlərə açıqlamasında Mərkəzi Bankın rəhbəri Elman Rüstəmov isə bildirib ki, hazırda "Qara bazar" a qarşı çox ciddi mübarizə aparılır. O, həmçinin söyləyib ki, indi rəsmi məzənə ilə "qara bazar" arasında çox cüzi fərq var. "Bu da aparılan mübarizənin nəticəsidir".

"Qara bazar" da hazırkı vəziyyət

Baş bankirin dediklərinin nə dərəcədə doğru olub-olmadığını və ümumiyyətlə, hazırda "qara bazar" da vəziyyətin necə olduğunu öyrənmək üçün xarici valyutanın qeyri-qanuni formada daha çox satıldığı metronun "28 May" stansiyasının yaxınlığında olduq. Burada müşahidə etdik ki, gerçəkdən də artıq əvvəllər olduğu kimi qeyri-qanuni yolla dollar satışı həyata keçiril-

məmlə dayandırılıb. Müşahidə etdik ki, ötən ay metronun "Neftçilər" stansiyasının yaxınlığında fəaliyyətlərini bərpa edən valyutadəyişmə məntəqələri də artıq qapadılıb.

"Qara bazar"ın dövlətə və bank sektoruna zərəri nədir?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan bank məsələləri üzrə ekspert Rauf Ağayev bildirib ki, "qara bazar" ölkə iqtisadiyyatına böyük zərbə vura bilər:

"Ümumiyyətlə, əgər buna "qara bazar" deyilsə, adından da bilinir ki, bu, qanunsuz bir şeydir. İkincisi, nəinki "qara bazar", əvvəllər fəaliyyət göstərən valyutadəyişmə məntəqələrinin də zərərləri vardı. Belə ki, bu məntəqələr ilk baxışdan rəsmi bir müəssisə siri bağışlasa da, əslində belə deyildi. Hərəsi bir bankın adından kağız alıb, özlərinə "exchange" açmışdılar. Bir məsələni qeyd edim ki, 2008-ci ildə heftənin şənbə günü bu məntəqələr elə bir şərhat yaratdılar ki, dollarla manat arasında kəskin şəkildə qiymət dəyişikliyi oldu. Bu da ajiotaj yaratdı. Daha sonra Mərkəzi Bank qərara aldı ki, yalnız banklara tabe olan valyutadəyişmə məntəqələri fəaliyyət göstərsin. Bunun da müsbət təsirləri oldu".

Ekspert bildirib ki, "qara bazar"ın bu cür fəaliyyətinə imkan vermək olmaz: "Çünki "qara bazar" nə qədər inkişaf edərsə, bir o qədər də iqtisadiyyata ziyan verir. Birincisi, ona görə ki, bazar onların əllərində olur və istədikləri şəkildə manatın qiymətini endirib, qaldıra bilərlər. Dolayısı ilə bazara diktəni onlar edirlər.

Bir məqam da ondan ibarətdir ki, paytaxt ərazisində bir zamanlar fəaliyyət göstərən "exchange"-lərin də fəaliyyəti tə-

Buna da sözsüz ki, şərait yaratmaq olmaz. Ölkənin özünün pul siyasəti var. Bunu "qara bazar"ın əlinə vermək qısa zaman kəsimində də olsa iqtisadi fəlakətlərə səbəb ola bilər. Ya manatın dollara nisbətində kəskin şəkildə ucuzlaşdırma, ya da bahalaşdırma bilər. Bu isə ajiotaj yaradır ki, bunun da fəsadları böyük olar. Bu baxımdan, mütləq şəkildə "qara bazar"lar yığılmalıdır. Onların indiki halda yığılması müsbət həldir. Bundan əlavə, valyutadəyişmə məntəqələrinin də açılmasına hesab edərəm ki, hələ tələməyə lazımdır deyil. Belə bir məqsəddə valyutadəyişmə əməliyyatlarının yalnız banklar vasitəsilə aparılması daha etibarlıdır. Bankda işlədiyim ərafədə də şahid olmuşam ki, kənar əməliyyatlar ümumi iqtisadi əhval-ruhiyyəyə zərər verir".

□ **ƏLİ RAİS**
Fotolar müəllifindir

ABŞ Konqresi icra hakimiyyətinin bütün dünyada korrupsiyaya uğramış, dövlət əmlakını mənimləməyən, jurnalistləri, hüquq müdafiəçilərini təqib edən məmurlara qarşı sanksiyalar tətbiq etmək hüququnu genişləndirən tarixi qanun layihəsini dəstəkləyib.

Global "Maqnitski Qanunu" imzalanması üçün ölkə prezidentinə təqdim ediləcək və ilin sonuna qədər imzalanacağı gözlənilir.

Bundan sonra Ağ Ev təkə insan hüquqlarını pozanlara qarşı sanksiyalar qoymaq hüququ əldə etməyəcək, həm də Konqresin bu cür pozuntuları araşdıracaq şəxsləri təyin etməsində iştirak edəcək.

Qanunun müəllifi senator Ben Kardin və konqresmen Kris Smidtdir. Sənəd hazırlanarkən Konqresin 2012-ci ildə qəbul etdiyi, məşhur vəkil Maqnitskinin qətlində təqsirli olan Rusiya məmurlarına qarşı sanksiyalar tətbiq edən "Maqnitski Qanunu" əsas götürüldü.

Hazırkı qanun Rusiya daxil olmaqla, avtoritar hökumətləri, habelə bütün il ərzində qanunun qəbuluna mane olmağa çalışan geniş lobbicilik kampaniyasını hədəf alıb.

Konqresmen Cima Makgovern bildirib Maqnitski Aktının Rusiyadan başqa ölkələrə şamil edilməsi ABŞ-in azadlığa və fərqli düşüncə hüququna sadiqliyini möhkəmləndirir. Konkret məmur həqiqətən Azərbaycanda və ya başqa bir yerdə insan hüquqlarının pozulmasında təqsirlidirsə, o və ya onlar cəzalandırılmalıdır: "Bütün dünyada insan hüquq-

larını pozanlar insanların onların cəzalandırılmasını tələb etməsindən narahat olmalıdır. Onlar nəinki ABŞ-a gələ bilməyəcəklər, öz pullarını da burada gizlədə bilməyəcəklər".

Azərbaycanda bir sıra müxalifətçilər, əsasən də Milli Şuranın rəhbərliyinə daxil olan bir sıra şəxslər indi də ABŞ-da belə bir qanunun qəbul edilməsinə ümidlənilib. Bəziləri qeyd ediblər ki, Azərbaycan məmurlarına da bu qanun yaxınlarda tətbiq ediləcək.

Onların sevinməsinə real əsas varmı? Smitin birbaşa Azərbaycan məmurlarına sanksiya nəzərdə tutan məşhur layihəsi uzun müddətdir qəbul edilmədiyi, sanki arxivə göndəriləndiyi faktı ortada olduğu halda, ümumi dünya üçün qəbul edilən bir aktın konkret Azərbaycana təsiri altına alması ehtimalı varmı?

Beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Yeganə Hacıyeva bildirdi ki, yeni qanun 2012-ci ildə qəbul edilmiş "Maqnitski Qanunu"nun təsir dairəsini qloballaşdırmaqla, bütün dünyada insan hüquq və azadlıqlarının pozulmasına sanksiyaların tətbiqini nəzərdə tutur: "2012-ci il tarixli qanun yalnız Rusiya vətəndaşlarına şamil ediləcək qanundur. İndi ona əlavələr edilməklə yenidən işlənilərək qanunun təsir dairəsini potensial olaraq hər bir ölkəyə aid etməyi nəzərdə tutur. Qanunun detallarına versaq, istənilən ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının pozulmasına görə hökumət üzvləri və onların ailə üzvlərinə viza, maliyyə və mülkiyyət sanksiyalarını, ABŞ-dəki bank hesabları və mülkiyyətləri üzərindəki hüquqlarının dondurulmasını nəzərdə tutur. Eyni zamanda

ABŞ Konqresi sanksiyalar nəzərdə tutan qanunu dəstəkləyib

Azərbaycanda buna sevinənlərin əsası varmı?

sanksiya bu şəxslərlə biznes əməkdaşlığı edən ABŞ-dəki hüquqi və fiziki şəxslərə də tətbiq edilməsinə nəzərdə tutur. Burada nəzərdə tutulan sanksiyaların Azərbaycana da qarşı tətbiq edilməsi ehtimalına sevinən fərdin savadının, dünyada və regionda baş verən proseslərin, Azərbaycanın bu proseslərdə rolunu dəyərləndirə biləcək dünyəgörlüyünün, sanksiya tətbiq

olunarsa, onun verdiyi fəsadları dəyərləndirə biləcək təcürübələrinin olmasından şübhə edirəm. Siyasi partiya mənsəbləri və ya siyasətçilərin bu ehtimalla sevinməsi isə anti-millətçi bir yanaşma olaraq həm də siyasi iflasın etirafıdır. Cəmiyyətə təsir imkanlarını və nüfuzunu itirmiş bu cür qüvvələr ümid edirlər ki, tətbiq olunarsa, sanksiyaların nəticəsi olaraq ölkənin iqtisadiyyatı, maliyyə vəziyyəti zəifləyəcək, ölkə əhalisinin güzəranı pisləşəcək. Nəticədə başlaya biləcək sosial məzmunlu etirazlardan müəyyən siyasi dividentlər götürə biləcəklər.

Sanksiyaların tətbiqi ehtimalının nə dərəcədə real olub-olmadığına gəlincə, heç kimə sirs deyil ki, münasir dünyada sanksiyalar və onlar haqqında müzakirələr iqtisadi və siyasi dairələrə bağlı lobbicilik qruplarının hökumətlərə qarşı təzyiq vasitəsidir. Bundan

sonra da mümkündür ki, sanksiya hədələri olsun. Ancaq hədədən o tərəfə keçəcəyi ehtimalı azdır".

Smitin birbaşa Azərbaycan məmurlarına sanksiya nəzərdə tutan məşhur layihəsinin Konqres tərəfindən hələ də qəbul edilməməsinin səbəbinə gəlincə, Y.Hacıyeva dedi ki səbəb çox sadədir - bunun üçün xüsusi əsas yoxdur: "Azərbaycan hər zaman Birləşmiş Ştatların vacib, etibarlı strateji tərəfdaşdır və ABŞ-ın Cənubi Qafqazda ən böyük ticarət tərəfdaşdır. ABŞ Əfqanıstana və beynəlxalq koalisiyaya yük daşınması üçün Azərbaycan hava məkanından istifadə edir və bu daşınmalar üçün yanacaq kvotasına malikdir. NATO-nun Əfqanıstandakı missiyası üçün döyüş təyinatlı olmayan yüklər daşıyan təyyarələr Azərbaycanın hava məkanından uçuş və Azərbaycan aeroportlarından istifadə edir. NATO-nun Əfqanıstandakı missiyası üçün nəzərdə tutulan bütün yüklərin 40 faizi Bakıdan keçir. Azərbaycan uzun illər boyu Əfqanıstanda, İraqda, Kosovoda ABŞ-la birgə sülhyaratma missiyalarında iştirak edib və həmçinin Azərbaycan global enerji təhlükəsizliyində ABŞ-ın mövqeyinin etibarlı dəstəkçisidir".

□ Etibar SEYİDAĞA

"ABŞ-ın yeni prezidentini böyük çətinliklər gözləyir"

ABŞ-ın yeni prezidenti Donald Tramp mühüm postlara namizədlərini təyin etməkdə, təyinatlar imzalamaqda davam edir. Artıq Pentaqon rəhbəri, dövlət katibi, daxili işlər naziri vəzifələrinə namizədlərini irəli sürüb. Bir sıra müşavirlərini təyin edib. Diqqətçəkən məqamlardan biri Trampın kadr seçimində daha çox təcürbəli, istifadə olan generalara və böyük nüfuzlu maliyyə biznesmenlərə üstünlük verməsidir.

Bəs yeni prezidentin kadr təyinatlarından gələcək fəaliyyətlə bağlı hansı qənaətlər gələ bilər?

AMİP-in beynəlxalq məsələlər üzrə katibi, politoloq Elşən Mustafayev bildirdi ki, Trampın son günlər mühüm dövlət vəzifələrinə namizədlərini açıqlaması ABŞ-da böyük müzakirələrə, hətta qalmaqallara səbəb olub: "Xüsusilə Reks Tillersonun dövlət katibliyinə namizəd göstərilməsi demokratlar və hətta respublikaçıların bir hissəsi tərəfindən narazılıqla qarşılanıb. Tramp bu namizədlərin adlarını açıq-

Ekspertlər Donald Trampın son kadr təyinatlarını dəyərləndirir

lamaqla çox ciddi qarşıdurmanın, bəlkə də komandaxətili parçalanmanın əsasını qoyub. Bilirsiniz ki, ABŞ-da dövlət katibi postu çox mühüm və strateji vəzifədir. Putinlə şəxsi münasibətləri olan, Rusiyadan "Dostluq" ordeni alan "Exson Mobil"in rəhbəri, milyarder Tillerson Rusiyaya qarşı sanksiyaların götürülməsinin, münasibətlərin yaxşılaşdırılmasının tərəfdarı kimi tanınır. Belə olan halda Tramp üçün asan olmayacaq. Birincisi, dekabrın 19-da prezident təsdiq etməli olan seçilmiş seçicilərin səs verməsi olacaq. Ola bilər ki seçilmiş nümayəndələr onları seçən insanların iradəsinə zidd olaraq Hillari Klintonu prezident seçsinlər. Belə hal Amerika tarixində olub. Doğrudur, o zaman namizədlər arasında fərq böyük olduğu üçün mövqelərini dəyişən se-

Donald Trump

çicilərin sayı nəticələrə təsir etməmişdi. İndi isə fərq elə də böyük deyil. İkincisi, mühüm dövlət postlarına olan təyinatlar mütləq Senatdan keçməlidir. Namizədlər senatorlar qarşısında çıxış edib zəmanət verməli, onların çoxsaylı suallarını cavablandırmalıdır. Senatda isə çoxluq respubli-

sine qədər uzana bilər. Təbii ki, proseslərin hər iki variantı Trampı qane etməyəcək. Amma ikinci variant onun üçün daha yumşaq görünür. Başqa tərəfdən, ola bilər ki, Tramp irəli sürdüyü namizədlərin Senatdan keçməyəcəyini öncədən bildiyi üçün məhz onları irəli sürüb ki, seçkiqabağı Rusiya ilə bağlı verdiyi vədləri yerinə yetirdiyi imitasiyasını yaratsın. Hesab edirəm ki, yaxın 1 ay Tramp üçün son dərəcə ağır olacaq. Çox ciddi müzakirələr, diskussiyalar və qərarların verilməsi məhz 1 ay müddətində baş verəcək".

Politoloq Natiq Miri isə qeyd etdi ki, Tramp indiyədək ABŞ-ın bir çox beynəlxalq təşkilatlar qarşısında maliyyə cəhətdən götürdüyü öhdəlikləri ləğv etməklə ölkəni bu ağır yükün altından çıxarmaq istəyində görünür: "Bu məsələyə Avropa Birliyinin müdafiəsindən tutmuş, NATO-ya ayrılan maliyyə də daxildir. Əgər belə olarsa, bu, artıq ABŞ-ın dünyanı təkbaşına idarə etmək iddiasından vaz keçəcəyi anlamına gələcək. Bununla bərabər, ABŞ dövlət katibi vəzifəsinə bir neft şirkətinin rəhbərinin gətirilməsi və bu şəxsin Rusiya prezidenti Putinlə isti münasibətlərə malik olması göstərir ki, Tramp Kremllə münasibətləri nəinki düzəltmək, hətta bir global məsuliyyəti bölüşmək niyyətindədir. Ayrıca peşəkər olmayan bir biznesmenin xarici siyasət idarəsinə rəhbərliyə gətirilməsi ABŞ və

dünya ölkələri, mövcud olan münaqişələrin həlli üçün o qədər də yaxşı perspektiv vəd etmir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Tramp özü də siyasət adamı deyil, geosiyasətdə naşirdir və hər şeyə biznes təcürbəsindən yanaşan biri olduğu üçün ABŞ-a global və regional siyasətdə bir çox boşluqlar buraxacağı ehtimalı da artır".

Ekspertin sözlərinə görə, Tramp Respublikaçılar Partiyasından seçilməsinə rəğmən, partiyadaşları tərəfindən ciddi dəstəyə malik deyil: "Ona görə də kadr seçimi əsasən şəxsi münasibətlər üzərində qurulur. Əsasən istifadə olan qoca generalın vəzifəyə yenidən qaytarılması da göstərir ki, ABŞ-ın daxili və xarici təhlükəsizliyi baxımından əsasən mühafizəkar siyasət yürütməyə davam edəcək - hansı ki, Obama dönəmində bu sahələrdə ciddi boşluqlar və nöqsanlar ortaya çıxdı. Ancaq istifadə olan generalın vəzifəyə gətirilməsi ABŞ-ın hansısa bölgələrdə savaşa qoşulacağı anlamına da gəlməməlidir. Çünki bu yəndə Trampın baxışları fərqlidir və ABŞ-ın hansısa savaşa birbaşa daxil olmasına qarşıdır. Tramp əsasən 20 trilyona yaxınlaşan ABŞ-ın daxili və xarici borcunu qapatmaq və yenidən istehsal sahələrini bərpa etməklə iqtisadi qüdrətini bərpa etməyə çalışacaq. Buna nə qədər nail olacaq, artıq bunu zaman göstərəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA

Xəzərin Bakı sahilində ekoloji pozuntular müşahidə edilir

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsi tərəfindən Xəzər dənizinin Azərbaycanaya aid olan bölməsində fəaliyyət göstərən yerli gəmiçilik müəssisələrindən - Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində (QSC) və Dövlət Sərhəd Xidmətinin N saylı hərbi hissəsində ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində ekoloji monitoring keçirilib.

APA-nın xəbərinə görə, Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsinin aylıq bülletenində bildirilib ki, keçirilən monitoring zamanı bir sıra ekoloji pozuntu halları müşahidə edilmişdir. "Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının balansında 2 ədəd "MNMS" gəmisi var. Bu gəmilərdən dənizdən parkin sahilindən - su səthindən neft ləkələrinin, müxtəlif bərk məişət tullantılarının yığılması üçün istifadə olunur. Lakin buna baxmayaraq, keçirilən monitoring zamanı limanın yanalma körpüsündə lövbər salmış "MNMS" gəmisinin ətrafında neft ləkələrinin və tullantıların olması tərəfimizdən müşahidə edilmişdir" - deyir bülletendə qeyd olunub.

Bülletendə o da qeyd olunub ki, DSX-nin Sahil Mühafizəsinin N saylı hərbi hissə-

sində keçirilən monitoring zamanı hərbi hissənin ekoloji pasportunun, sudan xüsusi istifadə sənədlərinin, gəmilərdə formalaşan tullantı və döşəməaltı suların, eləcə də məişət tullantıların təhvil verilməsini təsdiq edən qeydiyyat jurnallarının olmadığı müşahidə olunub: "Bundan başqa, müəssisədə rüb ərzində bir dəfə olmaqla Mexaniki Təmizləyici Qurğuda tullantı sularının təmizləndikdən sonra hansı tərkibdə dənizə axıdılmasını təsdiq edən laborator analizlərin cavabları da yoxdur".

Piyadanı vurub öldürən avtobus sürücüsünə 9 il həbs verildi

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qəza törədən avtobus sürücüsünün məhkəməsi olub. Musavat.com xəbər verir ki, hakim Azad Məcidovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

Hakimlər kollegiyasının hökmü ilə Dünyamalı Rzayev 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Xatırladaq ki, qəza bu il aprelin 8-də Nizami rayonu ərazisində baş vermişdi.

103 sayılı marşrut xəttinin sürücüsü, 1988-ci il təvəllüdü Dünyamalı Rzayev idarə etdiyi "Otoyol" markalı avtobusla həmin vaxt yolu keçən piyada 1954-cü il təvəllüdü Svetlana Jitovanı vurub. Avtobus ardınca 30 sayılı marşruta çırpılıb.

Hadisə nəticəsində piyada S.Jitova aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb, avtobuslarda olan sərnişinlərdən 10-u müxtəlif bədən xəsarətləri almışdılar.

□ İ.MURADOV

Bakıda restorandan çıxan 20 yaşlı gənci sinəsindən vurdular

Bakıda 20 yaşlı gənc tanımadığı şəxslərin hücumuna məruz qalıb. ARB TV xəbər verir ki, hadisə Binəqədi rayonunda qeydə alınıb. Belə ki, restoranların birindən çıxan 20 yaşlı Qurbanov Bayram Şamil oğlunun tanımadığı şəxslərlə mübahisəsi düşüb və onların hücumuna məruz qalıb.

Həmin şəxslərdən biri Qurbanovu bıçaqlayıb və hadisə yerindən qaçıb. Bıçaq onun sinə nahiyəsindən vurulub. Yaralı ətrafdakı insanların köməklili ilə xəstəxanaya çatdırılıb. Həkimlər onun vəziyyətinin qənaətbəxş olduğunu bildiriblər.

Faktla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları araşdırma aparır.

Şəmkirdə qadına məxsus evdən silah aşkarlandı

Şəmkir rayonunda fərdi yaşayış evindən silah aşkarlandı. "Report"-un məlumatına görə, hadisə Dəllər Cəyir kəndində baş verib. Belə ki, Şəmkir Rayon Polis Şöbəsi (RPS) əməkdaşlarının həmin kəndin sakinini Rəfiqə Abdullayeva-yə məxsus yaşayış evinə baxış keçirdikləri zaman oradan qundağı və lüləsi kəsilmiş "Karabin" markalı silah aşkar edilərək götürülüb.

Faktla bağlı araşdırmalara başlanılıb.

Bu il Azərbaycanda 17 nəfərə sümük ili köçürüldü

"Talassemiya Mərkəzinin Sümük İliyi Transplantasiya şöbəsində bu il 17 xəstəyə sümük ili transplantasiyası əməliyyatı həyata keçirilib". "Report" xəbər verir ki, bunu mərkəzin direktoru Ceyhun Məmmədov deyib.

Onun sözlərinə görə, 2014-cü ildən bu günə kimi 42 xəstəyə sümük ili transplantasiyası əməliyyatı keçirilib: "Mərkəzin ümumi laboratoriyasında il ərzində 17 min 500 nəfər müayinələrə keçib. Bunlardan 217 nəfərdə uyğunluq müalicəsi aparılıb".

Azərbaycan lüks avtomobillərin idxalına aksizləri artırma bilər

Azərbaycanda lüks avtonəqliyyat vasitələrinə idxal aksizinin artırılması təklif olunur. "Report" xəbər verir ki, bunu Dövlət Gömrük Komitəsi Maliyyə, Tarif və Valyuta Nəzarəti Baş İdarəsinin rəisi Mirqasım Vahabov Milli Məclisin dünənki komitə iclasında bildirib: "Baxmayaraq ki, ümumi fonda avtonəqliyyat vasitələrinin ölkəyə idxalı 82% azalıb".

"Avtonəqliyyat vasitələrinə aksiz vergisinin təbiiqi önəmli hallardan biridir. Ötən ilin 11 ayı ilə müqayisədə ümumi illikdə ölkə ərazisinə idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinin sayı 82% azalıb. Belə ki, keçən ilin 11 ayında 25 min ədəd avtonəqliyyat vasitəsi idxal olunmuşdursa, bu il idxal 4 800-dən bir qədər çox olub. O cümlədən vergi 94,5 mln. manat az toplanıb", - deyir idarə rəisi qeyd edib.

Hazırda Azərbaycan ərazisində 2 mln.-a yaxın avtonəqliyyat vasitəsinin olduğunu deyən M.Vahabov mühərririnin həcmi daha yüksək olan lüks avtomobillər üçün aksizlərin artırılmasını vacib sayır: "Ötən ilin 11 ayında 5 000-dən yuxarı mühərririnin həcmi yüksək olan avtonəqliyyat vasitəsinin idxalı 160 ədəd idisə, onun da 10 ədədi güzəştli qaydada, yeni diplomatik xidmətlərə gətirilib, 2016-cı ilin 11 ayında 198 ədəd lüks avtomobil idxal olunub (1 ədədi - güzəştli qaydada). Deməli, imkan var. Həmçinin xəz-dəri məmulatlarının aksiz vergisinə cəlb olunması zəruridir. Ölkələr var ki, xalça məmulatlarını aksiz vergisinə cəlb edir. Bu gün istehlak bazarında kifayət qədər xəz-dəri məmulatları var. Ona görə də aksiz vergisinə cəlb edilməsi vacibdir".

Xaçmaz rayonunda münaqişə zəminində qadını bıçaqlayan şəxs tutulub

"Report" xəbər verir ki, rayon sakinini Ruzalya Quçuyeva qətlə yetirilib. Xaçmaz Rayon Polis Şöbəsinin (RPS) və rayon prokurorluğunun əməkdaşlarının birgə keçirdiyi əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində qətlə törətməkdə şübhəli bilinən rayon sakinini, əvvəllər məhkum olunan Turxan Nəsirov tutulub.

Faktla bağlı cinayət işi açılıb, araşdırmalar davam etdirilir.

Kişilər!!! Axırmıçı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Azərbaycanda hazırda toy mövsümü başlanıb. Problem isə təkcə toy dəvətnamələrinin evinizə qədər gəlməsi ilə bitmir. Toy sahibi üçün də bu, ciddi bərc-xərc, məsrəf, bitməyən alış-verişlər deməkdir - baxmayaraq ki, bu prosesləri azərbaycanlılar özləri çətinləşdirməkdə maraqlıdır. Bəzən görkəmli, bəzən şöhrətpərəstlik azarı qənaətlə imkan vermir, eynosuna məğlub olan azərbaycanlı son nəticədə toydan bərc-xərc içində çıxır.

Ümumən xatırladaq ki, BMT-nin Əhali Fondunun (UNFPA) açıqlanmış hesabatına əsasən Azərbaycan toylara çəkilən xərclər üzrə dünya lideridir. Fondun hesablamaları toylara çəkilən xərclərə görə dünyada Yaxın Şərqi və keçmiş sovet respublikalarının liderlik etdiyini üzə çıxarıb. Lakin bu göstərici üzrə Azərbaycan həttə Yaxın Şərqi zəngin ərəb ölkələrini də qabaqlayıb. Ona görə yox ki, Azərbaycanda toylara çəkilən xərclər orta hesabla zəngin ərəblərin toy xərclərindən çoxdur. O səbəbdən ki, göstərici toylara çəkilən xərçin orta aylıq əmək haqqı ilə müqayisəsi əsasında aparılıb.

Məlum olub ki, Azərbaycanda toylara çəkilən xərç orta aylıq maaşın 9.7 mislinə bərabərdir. Və bu göstərici üzrə Azərbaycanın dünyada doğrudan da ənloqu yoxdur və məşhur "analoqu olmayan" ifadəsi məhz bu göstəricidə tamamilə yerinə düşür. Hesabata əsasən ikinci yerdə Belarusdur. Bu ölkədə toylara çəkilən xərç orta aylıq əmək haqqının 9.2 mislinə bərabərdir. Üçüncü yerdə Rusiya gəlir. Dördüncü yerdə Balkan regionunun yoxsul ölkəsi Albaniyadır. Bu ölkədə toylara çəkilən xərç orta aylıq əmək haqqının 8.9 mislinə bərabərdir.

Azərbaycanda ifrat toy xərcləri problemi dəfələrlə ictimai müzakirələrin predmeti olub.

Qəribə, amma məsrəfsiz toy adətləri

Yeri gəlmişkən, bəzi ölkələrdə ilginç toy adət-ənənələri var. Amma onların heç biri yüksək məsrəflər hesabına başa gəlmir. Məsələn, vikinqlərdə gəlin namizədlər pulla alınır. Yeni bəy gəlinin atası ilə danışıq aparır və gəlini pulla özünə arvad edir. Buna bizdə başlıq pulu deyilir.

Belçikada toy adət-ənənəsi əl dəsmalı ilə bağlıdır. Gəlinin ailəsində qızın adı yazılmış və işlənmiş dəsmal var. Toy günü həmin dəsmal qonaqlara göstərilir və ona dəyər verilir.

Bosniyada bəy əvvəlcədən qız evinə gəlir və toy haqqında söhbət edir. Qızın ailəsindəki ağısaqqallar bəyden razi qalsalar, toya razılıq verirlər. Sonda qəhvə gətirilir, qəhvə şəkərlidirsə, qız evinin cavabının müsbət olduğunu anlamına gəlir.

Polşada gəlinlər toyda yalnız pul qarşılığı rəqs edərlər. İsveç toylarında qonaqlar gəlin və bəyi öpərlər. Əgər gəlin rəqs etməyə gedərsə, bütün qadın qonaqlar bəyi öpmək üçün sıraya girərlər. Əgər bəy ortalıqlarda görünməzsə, kişilər gəlini öpmək üçün növbəyə dururlar. Fransada toy günü gəlin köhnə sevgi və düşüncələrindən tamamilə təmizlənmək üçün saatlarla duş qəbul edir. Bir maraqlı ənənə də gəlin və bəyin yalnız evlilik günlərində istifadə edilən və nəsilindən-nəsilə ötürülən evlilik bəzəyindən şərab içməsidir.

“Dünya təvazökar toy edir, biz isə...”

Azərbaycanda və başqa ölkələrdə ilginç toy məsrəfləri barədə bilmədiklərimiz

Finlandiyada gəlinlər toyda əl işi olan qızıl tac taxırlar. Mərasimədən sonra subay gənc qızlar gəlinin ətrafında toplanır. Gəlin gənc qızlar arasında birini seçərək qızıl tacını ona verir, bu da seçilən qızın ondan sonra evlənməyinə işarədir. Türkmənistanda türkmen gəlinlərinin toylarında geydiyi paltarların ağırlığı az qala gəlinin öz ağırlıqları qədər olur. “Kürdə” olaraq adlandırılan əl işlənmiş gəlin paltarının örtüsü və digər paltarlarla birgə 40 kq-ı aşır.

Bizdə məsrəf paltardan başlayır... harda qurtarır?

Keçək bizdəki toy məsrəflərinə. Azərbaycandakı toy xərclərini isə nisbi hesabla bu cür dəyərlandırmaq mümkündür:

- Gəlin paltarı - 150-3000 manat
- Gəlinin makiyajı və saç düzümü - 50-3000 manat
- Foto və videoçəkiliş - 500-5000 manat
- Toy bukəti - 100-1500 manat
- Tort - 50-500 manat
- Tamada - 200-1000 manat
- Restoranda menyusu - 30-200 manat
- Musiqiçilər - 1000-5000 manat
- Gəlin maşını - 200-2000 manat
- Bəy kostyumu - 150-1500 manat
- Nişan üzükləri - 300-5000 manat

Ölkələr üzrə il boyu gerçəkləşən nikahların sayına da diqqət edək:

- Çin 10 milyon
- ABŞ 2.1 milyon
- Rusiya 1.3 milyon
- Türkiyə 600 min
- Almaniya 382 min

İngiltərə 280 min
İtaliya 208 min
İspaniya 163 min
Avstraliya 119 min
Hindistanda toya 10 min nəfər gəlir, İngiltərədə 80 nəfər

Yaxşı, bəs hansı ölkədəki toylarda qonaqların sayı çox olur? Qələbəlik toyları hansı xalqlar daha çox sevirlər?

Hindistan: dünyada ən qələbəlik toylara ev sahibliyi edən ölkələrdən biri və birincisidir. Burada qonaq sayı 10 minə bərabərdir.

Türkiyə: ortalama dəvətti sayı 240 nəfərdir. Amma bu rəqəm bəzi toylarda 2 min nəfərə qədər arta bilər.

ABŞ: burada ən çox toyun baş tutduğu şəhər Las-Veqas sayılır. Burada da toya gələn qonaqların orta sayı 136 nəfərdir.

İngiltərə: toylarda ortalama qonaq sayı 80 nəfərdir. Amma bu rəqəm bəzi toylarda 200 nəfərə qədər arta bilər.

Fransada toy edən türklər 30 min avro xərc çəkirlər

Amma bizim hamımızın maraqlandığımız mövzu heç şübhəsiz ki, Avropadakı toy qiymətləridir. Fransada toy salonları hər şey daxil sistemi ilə çalışır. Paket qiymətə toy maşını, yemək-içmək, arzuuya uyğun olaraq orkestr də daxil edilir. Ən ucuzu 10 min avrodan başlayan qiymətlər 22 min avroya qədər artır. Qonaqların sayı, yemək seçimi və toy salonunun genişliyi toyun maliyyəsini artıran kriteriyalar sırasında yer alır. Amma bu sayaq toyları daha çox orada yaşayan türklər edir. Fransızlar isə nikahdan sonra maksimum 40-50 nəfərlik bir ailə yeməyini tərcih edərlər.

Fransada orta hesabla toy

məsrəfləri: toy salonu (hər şey daxil) 15 min avro

Qır-qızıl 6.750 avro, ev dəpозiti: 1200 avro, mebellər: 5 min avro, gəlin paltarı və bəy kostyumu: 2 min avro, gözəllik salonu məsrəfləri: 150 avro. Ümumilikdə 30 min 100 avro.

İsveçrəli cütlük qonaqlara hədiyyələrin siyahısını göndərir

İsveçrədə isə toylar ailənin imkanından asılı olaraq bir çox

Kənd təsərrüfatından gözlənti - az pul, çox məhsul

Ekspertlər bildirirlər ki, prioritet elan edilən üç sahənin durumu vəsaitlə yaxşı olmayacaq

Ölkədə kənd təsərrüfatının inkişafı prioritet sahə adlandırılırsa da, bu sahədə qeyri-müəyyənlik var. Üstəlik, gələcək il bu sahəyə ayrılan subsidiyaların azaldılacağı bildirilir. Ekspertlər səbəbləri musavat.com-a açıqlayıblar.

Ekspert Natiq Cəfərlilə bildirib ki, əslində hökumət bununla bağlı ciddi bir açıqlama verməlidir: “Çünki fikir doladır ki, subsidiya verilməsinin istiqamətləri və formulu dəyişdiriləcək. Belə bir iddialar mövcuddur. Bəzi rəsmi şəxslər bununla bağlı açıqlama verdilər. Əgər subsidiyaların verilmə qaydaları dəyişdiriləcək, ola bilər azalmalar bununla əlaqədardır. Əvvəllər Azərbaycanda da subsidiyalar əkin sahələrinin həcminə görə verildirdi. Bu yanaşma doğru deyil, biz də im bunu tənqid edirdik. Son zamanlar Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin bəzi yetkililəri açıqlamalar verirlər, subsidiyaların verilməsi qaydaları dəyişdiriləcək. Ola bilər ki, bundan sonra subsidiyalar məhsulun həcminə və keyfiyyətinə görə verilsin. Bu da stimullaşdırma yaradar ki, fermerlər daha çox və daha keyfiyyətli məhsul istehsal etsinlər. Digər tərəfdən isə məntiqlişlik görünür. Bir tərəfdən, kənd təsərrüfatı prioritet elan olunub. Kənd təsərrüfatında çox ciddi proqramların həyata keçirilməsi haqqında bəyanatlar olur. Digər tərəfdən isə subsidiyaların azaldılması olacağına, deməli, bu sahədə böyük bir irəliləyişin olmamasına gətirib çıxaracaq. Yeni bunun özü, subsidiyalar olmadan qarşıya qoyulan tapşırıqları yerinə yetirmək, hədəfə çatmaq mümkün deyil. Prezident, hökumət nümayəndələri demişdilər ki, Azərbaycanda ən azından pambıq istehsalı bir neçə dəfə artmalıdır. Əgər pambıq istehsalı 3 dəfə artacaqsa, deməli, buna ayrılan subsidiyalar, gübrələr, digər vəsaitlər də artmalıdır. Amma dövlət büdcəsində bununla bağlı azalmalar müşahidə olunursa, deməli, bu sahələrin ya inkişafı ləngiyəcək, ya da kənd təsərrüfatındakı indiki durum davam edəcək, heç bir ciddi artım olmayacaq”.

Ekspert Rövşən Ağayev isə bildirib ki, içerisində olduğu araşdırma qrupunun davamlı olaraq büdcə tədqiqatları ilə məşğul olduğu son 12 ildə 2017-ci ilin büdcəsi qədər qarmaqarışıq, qeyri-müəyyənliklərlə dolu hazırlanmış büdcə sənədi olmayıb: “Hökumət bir yana, son illər nisbətən daha detallı məlumatlar açıqlamağa cəhd göstərən Hesablama Palatasının da bu dəfə xeyli çətinlik çəkdiyi hiss edilir. Məsələn, 2017-ci ildə sosial müdafiə xərclərinin 650 mln. manat azaldılmasına həttə Hesablama Palatasının öz rəyində cavab xətərdə yazmışdıq. Başqa bir qeyri-müəyyənlik kənd təsərrüfatı sektoruna da bağlıdır. 2016-cı ildə ərəzaq təhlükəsizliyi proqramı çərçivəsində mineral gübrələrin, motor yağı və yanacağın dəyərinin ödənilməsi üçün fermerlərə 155,6 milyon manat subsidiya xərçi nəzərdə tutulmuşdu. 2017-ci ildə həmin xərc 148 milyon manatla enib. Amma nəzərə alaraq ki, 2017-ci ildə 3 yeni istiqamətə - pambıqçılıq, tütün və barama üçün də subsidiya ödəyəcək. Məntiqlə əvvəlki ilə nisbətən subsidiyanın həcmi xeyli artmalıdır, amma 8 milyon manat azalma var. Bunun bir səbəbi o ola bilər ki, hökumət fermerlərin əvvəlki əkin növlərindən sürətlə yeni subsidiyaladılan sahələrə keçəcəyini gözləyir”.

Natiq Cəfərlilənin sözlərinə görə, subsidiyaların sxemi düzgün deyil: “Yanaşma düzgün deyil. Azərbaycanda sanki stimullaşdırma ərəziyə görə olduğuna görə, keyfiyyət və kəmiyyət gözləntiləri o qədər də önəmli rol oynamır. Ona görə də ilk öncə bu yanaşma dəyişməlidir. Bürokratik engəllər aradan qalxmalıdır. Ümumiyyətlə, fermerlər üçün ton məhsulun həsmi və keyfiyyət göstəricilərinə görə dövlət tərəfindən yardımların ayrılması mexanizmləri işlənilib hazırlanmalıdır. Ciddi yanaşma olmadığınca görə illərdir ki, bu sahəyə ayrılan vəsait ciddi effekt vermədi. Kənd təsərrüfatında irəliləyişə nail olmaq mümkün olmadı”.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

□ **RÜYA**